

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مکمل او مدلل

دموز و مسعلی

مؤلف

مولانا محمد رفعت (قاسمی)

پنتور بارہ:

عبداللہ کل (ریان)

خیر ونکی

مکتبہ رشیدیہ

سرکی روڈ کوٹہ، فون: ۲۶۶۲۲۶۳

کفایت دینی کتب خانہ

رابطہ نمبر

کفایت اللہ ٹیلی گرام وائٹس

ایپ نمبر

+923247442395

وائٹس ایپ

+923052488551

د کتاب پيژندنه

نوم ----- دموزو مسئلې

مؤلف ----- مولانا رفعت قاسمي

پښتو ژباړه ----- عبد الله گل (ريان)

د ترجمې او کمپوز چاري ----- دنور القرآن ادارې د ترجمې او کمپوز خانګه

کمپوزر ----- عبد الله (عزام)

تصحیح او سمون ----- ابو خالد مولوی عبد الاحد

خپرونکی ----- مکتبه رشیدیه سرکی روډ کویټه

چاپ ځای ----- لاهور

شمیر ----- ۱۵۰۰

چاپونکی ----- محمد ساجد - موبائل - 03337825484

ضروري يا دونه

يو اخي لوي خدای ﷻ هغه ذات دی چې .
تول کارونه يې په پوره معنی بشپړ او
مکمل دي خو انسان هغه ناقص او بي توانه
موجود دی چې هيڅ يو کار يې هم بې
نمګر تيا نه وي .

ګرانو لوستونکو ! که تاسو ته د ليکنې .
تصحیح . چاپي . جلد سازي او دارنګه په
هره برخه کې ګومه غلطې په نظر درغله
دمهرباني او بشري تقاضا له مخې يې موږ
ته زموږ په نمبر يا ادرس خبر راکړي . ترڅو
په دوهم چاپ کې يې نې اصلاح کړو . او تاسو
نه لوی خدای ﷻ اجر او ثواب درکړي .

د مکتبه رشیده سرکي روډ کونډه لغړا

فون : 081-266223

موبائيل : 0333-7825484

فهرس

(۱)

مخ

- ۷ په موزو باندي د مسح ثبوت
- ۷ مسح په موزو باندي روا ده
- ۸ ايا په موزو مسح د قرآن دايت خلاف ده
- ۹ د متشبه موزو حکم
- ۱۰ په موزو باندي د مسح حقيقت
- ۱۰ د شريعت په اصطلاح موزه څه شي ته ويل کيږي ؟
- ۱۰ په موزو باندي د مسح تعريف
- ۱۱ په موزو باندي د مسح کولو د رسول الله صلى الله عليه وسلم عمل
- ۱۲ په موزو باندي د مسح کولو په هکله د امام اعظم رحمه الله عليه قول
- ۱۳ له مسح څخه د منکر حکم
- ۱۳ په موزو باندي د مسح سر او راز
- ۱۳ د موزو دلاندي خواد مسح نه کولو وجه
- ۱۴ په شريعت کې نفس ازاد نه دي پريښودل شوی
- ۱۵ په موزو باندي د مسح کولو کې عقل دخل نه لري
- ۱۵ په موزو باندي د ميرمنو مسح کول
- ۱۶ په موزو د مسح کونکي امامت
- ۱۷ په عربانو کې د موزو ډولونه
- ۱۷ په پنډو او نړيو موزو مسح کول
- ۱۸ په وړينو او تاري موزو (جرايو) مسح کول
- ۱۹ منعل موزې څه شي دي ؟
- ۱۹ د موزو د منعل کيدو مطلب
- ۲۰ په جرايو باندي د مسح کولو حکم
- ۲۰ مجلدي موزې

فهرس	(ب)	مخ
په جرابو د پاسه د جر موقو حکم	۲۱	۲۱
دنایلون (لیلون) په موزو (جرا بو) مسح کول	۲۱	۲۱
دغلاو غصب په موزو باندی مسح کول	۲۲	۲۲
په زړو موزو (جرا بو) مسح کول	۲۳	۲۳
ایا په بوټونو مسح جواز لري؟	۲۴	۲۴
په دستانو او عمامی مسح کول	۲۴	۲۴
په سرو سیمو کي د مسح حکم	۲۴	۲۴
په مبطنو موزو مسح کول	۲۵	۲۵
د زربول موزو حکم	۲۶	۲۶
درسول الله صلی الله علیه وسلم خفین او نعلین (مبارک)	۲۶	۲۶
ایاله رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه په موزو مسح	۲۷	۲۷
موزې او جرابې به څرنگه وي	۲۸	۲۸
د حلالې او حرامې څرمنې موزې	۲۹	۲۹
په پلاستيکي موزو د پاسه جرابې	۲۹	۲۹
د شیشې یا اوسپنې د موزو حکم	۳۰	۳۰
څوک چي یوه پښه لري	۳۰	۳۰
تر موزو لاندې جرابې	۳۱	۳۱
د موزو مینځل څرنگه دي؟؟	۳۱	۳۱
د مقیم او مسافر لپاره د مسح موده	۳۲	۳۲
مسح د موزو په کوم ځای او څرنگه کیږي؟	۳۳	۳۳
په موزو باندې مسح څه وخت ناروا ده	۳۷	۳۷
په غبرگو موزو د مسح حکم	۳۸	۳۸
په موزو باندې مسح څه وخت باطلیږي؟	۳۸	۳۸

فهرس	(ج)	مخ
پرته له او داسه په موزو مسح کول	۴۰	۴۰
که مقیم مسافر شو	۴۱	۴۱
په موزو باندې د چا مسح صحیح ده؟	۴۲	۴۲
په موزو باندې د مسح د جواز شرائط	۴۳	۴۳
د مسح فرضونه	۴۴	۴۴
د مسح سنت او مستحبات	۴۴	۴۴
د مسح مسنونته او مستحبه طریقه	۴۵	۴۵
مسح څه وخت واجب ده؟	۴۵	۴۵
هغه شیان چي مسح ورباندې صحیح نه ده	۴۶	۴۶
هغه شیان چي مسح ورباندې صحیح ده	۴۷	۴۷
د مسح د باطلیدو صورتونه	۴۸	۴۸
که د چاپښې زخم وي	۴۹	۴۹
په یوه موزه مسح کول	۵۰	۵۰
د موزې د څیریوالي اندازه	۵۱	۵۱
د مسح په هکله څو مهمې مسئلې	۵۳	۵۳
که په موزو باندې مسح هیڅ شوه	۵۵	۵۵
د موزو په مسح کي غولول مه کوی	۵۵	۵۵
په پټۍ د مسح کولو دلیل	۵۷	۵۷
د جبیري تعریف	۵۷	۵۷
په پټۍ او پلستر د مسح مطلب	۵۸	۵۸
په پلستر باندې مسح صورتاً ده	۵۹	۵۹
په زخم باندې د مسح شرطونه	۵۹	۵۹
ایا په خوږ ځای مسح کیږي که په ټول غږي؟	۶۰	۶۰

- ۶۱ که په لاس پښو زخم وو مسح به څه ډول کوي؟
 ۶۱ د زخم په مسح کولو کښی سړی او میرمن سره برابر دي؟
 ۶۲ په جبیره باندې د مسح کونکي امامت
 ۶۲ د زخم په روغوالي په حالت کښي د مسح حکم
 ۶۳ په جبیره باندې د مسح لپاره اودس ضرور نه ده
 ۶۴ په زخمي نوکانو مسح کول
 ۶۵ که پټی تر مسح وروسته واوښتله
 ۶۶ د پښو په زخم مسح کول
 ۶۶ د سردرد په مهال مسح کول
 ۶۷ په دانو باندې مسح کول
 ۶۷ که په زخم پټی ترلې وه او تری لاندی وینه وه
 ۶۷ په پلستر باندې د مسح کولو حکم
 ۷۰ دموزو او پلستر د مسح تر مینځ توپیر
 ۷۳ دمعدور د لمانځه طریقہ
 ۷۳ دمعدور د لمانځه طریقہ

د فهرس پای

اللهم اعنا على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك واجعلنا من
 المسلمين ومن الذين لا خوف عليهم ولا هم يحزنون

د ليکوال خبري

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسوله محمد ﷺ وعلى آله وصحبه واهل بيته اجمعين.
 الحمد لله يوولسم کتاب (مکمل و مدلل مسائل خفين) ستاسو په وړاندې دي
 په هغه کښي په موزو باندې د مسح کولو دلائل ، د مسح کولو حکمت ، د مسح
 تعريف ، دموزو ډولونه ، په کومو موزو د مسح کولو اجازه ده ، په سفر او حضر
 کښي د مسح موده او احکامو ، عامی موزی ، په پگړۍ د عمامه ، برقع او په
 سړو سیمو کښي د مسح کولو مسایل ، د مسح شرطونه ، د مسح فرضونه ،
 سنتونه او مستحبات او د مسح د باطل کیدلو صورتونه او نور راغلي دي .
 په پلستر د مسح کولو دلائل ، د مسح د صحیحوالي شرطونه ، غټي دانې ،
 وړې دانې ، غوڅ شوی مای ، زخم ، پټی ، د هډوکو ماتیدل او بیا پلستر کول
 او په نورځایونو د مسح کولو مسائل ، لنډه داچې په دې کتاب کښي نژدې درې
 سوه مسئلې راغلي دي . موږ سره له دې چې په خپله کم عملی ، بی بضاعتی
 او کم پوهیدلو اقرار کوو او د مسئلو معامله هم دقیقه ده ، روژی پوهي ته اړتیا
 لیدله کیږي او دلته علمی مسطح او معلومات هم محدود دي خو د الله ﷻ په
 توکل او تکيې دلویو مفتیانو د ویناوو په یوځای کولو چې له کتابونو څخه یې
 په خورا احتیاط او ډیر فکر سره د موضوع متعلق (مفتي به اقوال) یوځای
 شوی دي بیا هم د غلطی او تیروتنې احتمال نه ردوو ، نو له اهل علم جنابانو
 څخه هیله ده چې که یې څه تیروتنه تر نظر ورغله دا حق ردی خبر کړي ترڅو یې
 په راتلونکي کي اصلاح کړو .

یا الله ! یوازی په خپل فضل او کرم داسعی او زیار بریالی کړي او دبیا لپاره د خدمت توفیق راکړي ، امین
 ربنا تقبل منا انک انت السميع العليم محمد رفعت قاسمي غفر له ، د دیوبند د دارالعلوم (

یو، پی انډیا)

د تدریس خادم

د (۱۴۱۵) ه ق کال د محرم الحرام لومړی نیټه د جون ۱۲ کال ۱۹۹۴ یکشنبه

د جامع شريعت او طريقت ، فقيه الامت دديوبند ددارالعلوم دستر مفتی ، سيدي
حضرت مولانا مفتی محمود حسن صاحب دامت برکاته چشتی ، قادری ،
سپر وردي ، نقشبندی .

تصديق

الحمد لله وحده ، والصلوة والسلام على من لا نبي بعده ، اما بعد !
ددارالعلوم مدرسو محترم مولانا محمد رفعت قاسمي صاحب ، دپخوانيو
تاليفاتو په خير ترسترگو لاندی کتاب (مسائل خفين مع جبیره) کښي يي په
اپړوند موضوع کښي دفتاوا ووله مختلفو کتابونو څخه مسائل راټول کړي دي
، په امت يي احسان کړی دي ، په اختلافی مسائلو کښي يي غوره قول (قول
راحج) او ورباندی فتوا شوی خبره رااخيستي ده ، الله تعالی شانه دي دخير
جزاء ورکړی او خواص او عوامو ته دي له دي کتاب څخه دستري گټي اخستلو
توفيق ورکړی ، مؤلف دی الله ﷻ ددارينو په ترقيو ونازوي ، الله ﷻ دي ورته
دنجات ذريعه کړی او الله ﷻ دی ورته په راتلونکی کښي دخدمت نوره موقع
ورکړی . آمين

العبد محمود غفرله : دچېته مسجد هستوگني دديوبند دارالعلوم ۱۴۱۵ ه دديوبند

دمفتی حضرت مولانا مفتی نظام الدين صاحب دامت برکاته

ارشاد عالي

بالله سبحانه !

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على رسوله محمد وعلى اله وصحبه اجمعين ، وبعد !

ددي کتاب خورا ته دټول کتلو فرصت ونه موندل شو خو
فهرست مي په خورا غور سره وکوت ، له عنوانونو څخه په
غالب اټکل راته اندازه ولگيدله چي خورا اهم او عمده
مضمونونه لري ، خواص او عوامو ته بي کچي گټور کتاب دي

الله دي دا کتاب هم په قبلولو سره ونازوي چي خواص ، عوامو
اوټولو ته يي گټور ثابت کړی ، آمين ثم آمين ، فقط

کتبه العبد نظام الدين

دديوبند ددارالعلوم مفتی

۱۴۱۵/۱۶/۲۲ هج ۱۹۹۴/۱۱/۲۸ م

د حضرت مولانا مفتي محمد ظفیر الدین صاحب
ددیوبند دفتاوی مرتب او دارالعلوم مفتي .

د قدر وړ نظر

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وكفى وسلام على عباده الذين اصطفى .

موزی په سړو هیوادونو کښي په عامه ډول پښو کيږي له هغوی څخه د پښو
خوندی توب مقصد دي ، مقیم ته دیوي ورځي اومسافر ته تردریو ورځو
ورباندی د مسح کولو اجازه شته ، همداشان که زخمیانو په تپونو باندی پټي
تړلی وي اوداودس کولو اوبو ورته زیان رساوو ورباندی د مسح اجازه شته .
اړتیا داده چي داتولی مسئلي یوځای اوپه کتابی توگه خپري شوی وای ترڅو
خلگو ته دموزو او زخمونو د مسح کولو ټول مسائل په یوه کتاب کي راغلی
وای .

الله ځای دي مولانا قاري محمدرفعت قاسمی صاحب ، ددیوبند ددارالعلوم
مدرس ته نیک اجر ورکړی چي په دي مسئلو کښي یي هم دنورو په کتابونو په
خیر له مستندو کتابو څخه په راټولولو کی هڅه کړیده او الله تعالی دي
بریالی کړی دي .

دا کتاب په همداسي ټولو مسئلو مشتمل دي ، او الحمد لله مسئلې له حوالو
سره لیکلی شوی دي ، رښتیا هم چي د اقیمتي ذخیره راوړسیدله موږ یي له
ډیرو کتابونو څخه بي نیازه کړو ، الله ځای دي قبول کړی اومؤلف ته دي ددواړو
جهانونو خوښ ورپه برخه کړی ، آمین

دعا غوښتونکی ، محمد ظفیر الدین ددیوبند ددارالعلوم مفتي دجمادي

آلاخر ۱۴۱۵ هج ۱۹۹۴

د فقیه النفس حضرت مولانا مفتي سعید احمد صاحب
مد ظله العالی پالن پوري ددیوبند ددارالعلوم دستر
محدث .

تقریظ

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وكفى وسلام على عباده الذين اصطفى ، اما بعد !

ددیوبند دارالعلوم ، وفاضل ، جناب مولانا محمد رفعت قاسمی صاحب ،
بریالی دي چي الله تعالی دهغه دقلم له برکت څخه ډیر کتابونه راڅرگند کړي
دي ، له هغوی څخه امت ته خورا زیاته گټه اوبرکت رسیدلی دي ، کتابونه یي
خورا منلی او مقبول دي ، دهغه په پرله پسې هڅو کښي داده نوي کتاب
دمشاهدي په ډگر کښي وخلید ، دهغه نوم دي (مکمل ومدلل مسائل خفین)
هغه یوازی مکمل اومدلل نه بلکه (مفصل اومدهن) هم دي .

دعاده چي الله ځای دي دا کتاب هم دنورو په خیر په عامه اذهانو کښي مقبول
وگرځوي اومؤلف ته دي ددارینو جزیل اجر ورکړی (آمین) .

په موزو باندی مسح ډیره باریکه خبره ده خو دجورابومسئله مغلقه ده زمونږ
په هیواد کښي چي دتارونو یا نیلون جورابی رواج دي هغوی نري دي ، دمسح
شرائط ورباندی پوره نه دي ، په هغوی باندی په اتفاقي ډول مسح کول جواز
نلري .

نن سبا ، بیباکه ځوانان په تیره عرب زلمی په هغوی مسح کوي دا خورا ستره
غلطی ده ، دهغوی اودس نه کيږي اولمونځ یي هم صحیح نه دي په همداسي
چا پسي لمونځ کول هم سم نه دي .

بسم الله الرحمن الرحيم

عن المغيرة قال مسح رسول الله ﷺ على الخفين فقلت يا رسول الله ﷺ نسيت قال بل انت نسيت بهذا امر رب عز وجل (رواه احمد وابوداود)

په موزو باندي دمسح ثبوت

مسئله: په موزو باندي دمسح کولو جواز په ډيرو حديثونو باندي ثابت دي نژدي اتياتنه سترو صحابه ورضي الله عنهم بيان کړي دي چي رسول الله ﷺ مسح کړي، اجازه يي ورکړي، دمسلمانانو په اجماع او تواتر ثابت ده، که څوک تري انکار کوي هغه داهل سنت والجماعت له ډلي څخه وتلي دي (طهور المسلمين ص ۳۴ فتاوی دارالعلوم ص ۲۷۴ ج ۱ ددرمختار په حواله دتفصيل لپاره وگوري: نصب الرايه ص ۱۹۴ ج ۱ معارف السنن شرح ترمذي ص ۳۴۸ ج ۱، کتاب الفقه ص ۲۱۹ ج ۱).

مسئله: په موزو مسح کول له حديث څخه ثابت دي، ثبوت يي له (سنت مشهوره) څخه دي او په موزو باندي دمسح کولو راويان تراتيا تنوزيات صحابه دي په هغوی کښي عشره مبشره هم شامل دي (فتاوی دارالعلوم ص ۲۷۴ ج ۱، درمختار ص ۲۴۵ ج ۱).

مسح په موزو باندي روا ده

مسئله: چاچي دڅرمني موزي په پښو کړي وي، اودس ي کړي او پښي يي ريولي وي دبيا اودس کولو په وخت کښي ورباندي دموزو ايستل او پښي ريول فرض نه دي هغه ته جائز دي چي داودس کولو په وخت دپښو دمينځلو ه ځای ورباندي مسح وکړي. (مظاهر حق، ص ۴۶۲ ج ۱)

خو که همداجورابي مجلدي کړي يعنی په تلي او سر بيرنه برخه څرمن ورکړي بيا دموزو حکم لري اومسح ورباندي سمه ده، که يوازي يي تليو ته څرمن ورکړي بيا هم ورباندي مسح نه صحيح کيږي، مولانا مفتي محمد شفيع ديويندي صاحب په خپله رساله (نيل المارب في المسح على الخوارب) کښي ليکي.

(درقيق منعل په اړه دحنفي مذهب په پخوانيو کتابونو کښي په منصومي توگه کوم حکم موجود نه دي، خو دکلام له دلالت څخه څرگنديږي چي په رقيق منعل باندي مسح جواز نلري (فتاوی دارالعلوم قديم، ص ۳۸ ج ۱، ۳).

زموږ په هيواد کښي دارواج هم شته چي په معمولی جورابو باندي دڅرمني پيچني (پای تابی) راتاوي، هغه لکه سليم شاهي جوړي داسي ښکاري، داپايتابی (پيچني) دجورابو دڅوندي ساتلو لپاره ورباندي وپيچي، داپايتابی له جورابو څخه بيلى وي، ځيني يي ورسره يوځای کوي خوبيا هم ورباندي مسح نه کيږي، هغه مجلدي نه دي، دمجلد کيدلو لپاره کافی داده چي دتولي پښي په اندازه (تريډيو) بايد څرمن ورکړي شي، که يوازي په تلي څرمن ورکړل شي هغه دمنعل کيدلو اصل صورت دي. که پايتابی ورکړي هم منعل دي، مفتي شفيع صاحب په دي هکله په خپله رساله کښي ښه وضاحت لري.

په دي کتاب کښي په دي مسئله په تفصيل خبره شوی ده خوداچي دامسئله مهمه ده مادامناسبه وگنله چي دکتاب دتفصيل، لنډيز په خپله الفاظو کښي راوړم ترڅو دلوستونکو په ذهن کښي داحکم ښه ځای ونيسي په پای کښي بيا دعا کوم اودالله ﷻ فضل ته مي هيله ده چي دا کتاب مقبول وگرځوي، خلگ ورڅخه فيض او برکت واخلي اومصنف (دام مجده) ته دخير جزا ورکړي، والسلام

کتبه سعيد احمد عفا الله عنه پالن پوری

دديويند ددارالعلوم خادم

۲۲ رجب ۱۴۱۵ هج ۲۶ دسمبر ۱۹۹۴

مسئله: که دبل چا په موزو څوک مسح وکړي صحيح ده خونیت به يي دموزي دمسح وي (رکن دین، ص ۲۷ دعالمگیری په حواله)

آيا په موزو مسح کول دقرآن دآيت خلاف ده؟

په موزو باندي مسح کول په ډيرو حديثونو چي دتواتر حد ته رسيږي ثابت دي داستذکار په نوم کتاب کی دموزو دمسح په هکله نژدي له څلويښتو صحابه و څخه احاديث رانقل کړي دي.

حسن بصري (رحمه الله) وايي چي اوياتنو صحابه وو راته بيان کړي دي چي رسول الله ﷺ په موزو باندي مسح کړی ده.

هغه صحيح حديث چي راغلی دي دجرير بن عبد الله الجبلی (رض) روايت دي لاره په پوه سفر کښي له رسول الله ﷺ سره ملگری وم، ماوغوبنسل درسول الله ﷺ کوم چي امامانو له اعمش (رض) څخه روايت کړی دي، هغه له ابراهيم (رض) هغه له همام (رض) او هغه له جرير (رض) څخه روايت کړی دي، وايي.

جرير (رض) بولي وکړي، اودس يي وکړ اوپه خپلو موزو يي مسح وکړه، کله چي خلگو ورته وويل (تاسي داسي مسح وکړه؟).

لومړی وويل: هو! ما رسول الله ﷺ وليد، بولي يي وکړي، اودس يي وکړ اوپه موزو يي مسح وکړه.

امام زيلعی رحمه الله ددي حديث يا دونه په خپل کتاب (نصب الرايه) کښي کړی ده وايي دا حديث محدثينو ته خورا منلي دي، ځکه جرير (رض) دماندي دسورت تر نزول وروسته مسلمان شوی دي، دمانده سور هغه سور دي چي په هغه کښي په اوبو باندي داودس کولو حکم شوي دي (يا ايها الذين آمنوا اذا قمتم الى الصلوة فاغسلوا ووجوهكم وايديکم الى المرافق (مانده: شپږمه پاره).

په دي ايت کښي په صراحت سره ددواړو پښو پريمنخل بنودل شوي دي خو په کثرت سره احاديث ددي حکم خلاف دي اودا احاديث ددي ايت تر نزول وروسته

ويل شوی دی، نو دا امر ورڅخه معلوميږي چي الله تعالی دپښو مينخل په هغه صورت کښي فرض کړی دی چي موزي په پښو نه وي، که په پښو موزی وي مينخل يي فرض نه دی، دمينخلو په خای په موزو مسح کيږي.

په داډول حديثونو کښي يو هم هغه دي چي په بخاری کښي له مغیره بن شعبه رضی الله عنه څخه روايت شوي دي (رسول الله ﷺ د حاجت درفع کولو لپاره بهر ووت مغیره (رض) دخرمني په يوه لوبښي کښي اوبه واخستلی اوتر شا ورپسي لاړ، رسول الله ﷺ چي د حاجت له رفع کولو څخه فارغ شو، مغیره (رض) اوبه اچولی، رسول الله ﷺ اودس وکړ اوپه موزو يي مسح وکړه.

امام بخاری رحمه الله يو بل حديث هم له مغیره (رض) څخه روايت کړی دي چي وايي:

لاره په پوه سفر کښي له رسول الله ﷺ سره ملگری وم، ماوغوبنسل درسول الله ﷺ موزی يي له پښو څخه ليري کړم، رسول الله ﷺ راته وويل: (هغوی پريږده ما پښي مينخلي وي) (اودس مي کړی وو) او دوی مي په پښو کړي وي) بيا رسول الله ﷺ ورباندي مسح وکړه، همداسي نور احاديث هم شته چي بخاری، مسلم او نورو راويانو روايت کړي دي. (کتاب الفقه ص ۲۲۰ ج ۱).

دمشبه موزو حکم

موزو دپه پښو کيدلو په صورت کښي دا ثابته ده چي مسح ورباندي کافي ده وس دا حکم له موزو څخه جرا بو ته هم رسيدلی دي: وايي جرابی دموزو حکم ري، خو خبره دلته ده چي جرابي دموزو حکم لري کنه؟ په جرا بو کښي موزو شرائط تحقق مومي کنه؟

لما د کلیي قاعدی په اساس چي وايي (اليقين لا يزول بشك) دپښو اصلی فريضه مينخل دي، داشتباهي شي له پاره نه پريښودل کيږي، دهمدی احتياط له لاه امام مالک او امام شافعی رحمه الله دثخين (پنډو) جرا بو لپاره هم مجلد

اصل کښي په موزو باندي مسح کول يوجانز امر دي يعنی شارع (ع) سړو او ميرمنو ته اجازه ورکړې ده چي په سفر او حضر کښي په موزو مسح کولای شي دا حکم يورخصت دي چي شارع (ع) مکلفو اشخاصو ته رواکړې دي . درخصت معنی سهولت (اساني) ده خو په شريعت کښي هغه امر دي چي ديوه شرعي دليل په خلاف يي بل دليل هم وي او دلومړي په مقابل کښي ثابت وي . خو درخصت (په مقابل کښي د) عزيمت (لفظ دي هغه دادي چي په يوه داسي دليل ثبوت وي چي مقابل دليل ونلري .

په موزو باندي مسح ، کله کله واجب ده ، صورت يي دادي چي که دموزو په ايستلو اودپښو په مينځلو کښي دلمانځه دقضا کيدلو انديښنه وه په دي حال کښي فرض ده چي (په اودس کولو کښي) دپښو دمينځلو په ځای په موزو مسح وکړي .

يا مثلاً (وقوف عرفه) دحج په موقع په عرفات ددريدلو په فريضه کښي که دوخت دتيريدلو ويره وه نو لازمه ده چي په موزو مسح وشي اوپښي ونه مينځل شي .

يا دومره اوبه وي چي پښي ورباندي نه مينځلي کيږي نو لازمه ده چي په موزو باندي مسح وکړي .

له داسي ځايونو هاخوا په موزو باندي مسح کول يورخصت يا جايز امر دي اودپښو مينځل تر مسح غوره ده . (کتاب الفقه ص ۲۱۷، ۲۱۸ ج ۱)

په موزو باندي په مسح کولو در رسول الله ﷺ عمل

په دي هکله دسفر السعادت ليکوال ليکي :
(در رسول الله ﷺ عمل له تکلف څخه خالي وو يعنی په دوو کښي يي ديوه امر خاص اهتمام نه کاوو که به يي موزي په پښو وي دپښو دمينځلو لپاره يي

کيدل شرط بللی دی منعل (يوازی تلی ته څرمن ورکول) کافی نه ده ، دامام اعظم رحمه الله په مذهب کښي په يوه روايت کښي راځي چي تخين (دومره پنډی جرابي چي اوبه تري نه تيريږي) به هم بشپړی څرمن لری که تربيديو پوري څرمن نه وه مسح ورباندي جايز ده . (امداد المفتين ص ۲۰۷ بهشتي زيور ص ۷۱ ج ۱)

په موزو باندي دمسح حقيقت

(مسح على الخفين) په عربی ژبه کښي (خف) دموزي په معني دي دتثني لپاره يي (د خفين) لفظ دي نوداسي ويل کيږي چي پرته له عذره په يوه موزه مسح جائزه نه ده موزه له دي امله دخف په لفظ ياديږي چي خفت يعني سپکوالی او سهولت دي ځکه دمينځلو په اعتبار مسح سهل او اسانه ده ، الله تعالی ته معلومه ده چي په موزه کښي سهولت دي اودرسول الله ﷺ په ژبه اعلان شوی ده . داسي هم ده چي په موزو باندي دمسح کولو سهولت يوازی دمحمدي امت ځانگړتيا ده . (درمختار ص ۳۲ ج ۲)

دشريعت په اصطلاح موزه څه شي ته ويل کيږي ؟

په شريعت کښي خف (موزه) هغه شي ته ويل کيږي چي دڅرمني په څير له څ شي څخه جوړه شوی وي ، تربيديو ي پښي پوښلي وي ، له پښو سره لگيدلو وي او اوبه نه تري تيريږي . (معارف السنن ص ۳۲۱ ج ۱) دخف ترجمه عام موزه نه ده (فيض الباري ص ۲۰۲ ج ۱) .

په موزو باندي دمسح تعريف

په لغت کښي مسح (په يوه شي لاس تيږول) که څوک په څه شي لاس ووهي ويل کيږي (مسح عليه) يعني هغه په فلانی شي مسح وکړه .

دشريعت په اصطلاح له مسح څخه مقصد لوندوالی رسول دي ، دلته ل لمدوالی څخه مقصد په موزو په ځانگړي طريقه سره ده چي بيا به بيان شي پ

موزی نه ایستلي که به يي موزی په پښو نه وي نو یوازی دمسح کولو لپاره يي موزي نه په پښو کولی .

غوره خبره دامعلوميرې چي دنبوي سنت (اتباع) وشي يعني دموزو دمسح په هکله هغه له (تکلف څخه خالی) صورت باندي عمل وشي کوم چي رسول الله ﷺ کاوو . (مظاهر حق ص ۴۶۳ ج ۱)

مسئله: رسول الله ﷺ دڅرمني په موزو مسح کوله (فتاوی دارالعلوم ص ۲۶۹ ج ۱) .

په موزو باندي دمسح کولو په هکله دامام اعظم رحمه الله قول

مسئله: په اودس کولو کښي په موزو مسح کول رخصت يعني په اساني عمل کول دي خو په موزو باندي دمسح کولو په ځای دپښو مينځل عزيمت يعني غوره ده .

داودس کولو په وخت کښي موزي ایستل اوپښي مينځل (په تيره په ساره موسم کښي) مشقت دي ، له همدې امله شارع (ع) یوازی په خپل امت باندي مهرباني نه بلکه ستر احسان اوانعام کړی دي ، که دمحمدي امت څوک له دي احسان څخه انکار کوي نو ترهغه به بل څوک ناشکړه اوبي قدره وي .

په هدایه کښي ليکي څوک چي په موزو باندي دمسح کولو قائل نه دي هغه (بدعتي) دي که څوک ورباندي قائل دی اوپه عزيمت (اولی اوافضل) باندي دعمل په نيت په موزو مسح نه کوي اوپښي مينځي ثواب يي ورته رسيږي امام اعظم رحمه الله فرمايي : زه ترهغه وخته په موزو باندي دمسح قائل نه وم ترڅو چي دورځي په خير روښانه احاديث راته څرگند نه وو . (مظاهر حق ، ص ۴۶۲ ج ۱ اودرمختار ص ۳۵ ج ۱)

له مسح څخه دمنکر حکم

امام اعظم رحمه الله ته خلگو عرض وکړ چي داهل سنت والجماعت علامه څه ده ؟

امام صاحب وويل : ابوبکر او عمر رضی الله عنهما ترټولو صحابه وو غوره گڼل ، له عثمان او علی (رض) سره مينه لرل اوپه موزو باندي مسح کول جائز بلل ، په موزو باندي دمسح کولو منکر له اهل سنت والجماعة څخه وتلی دي (طهور المسلمين ص ۳۴) .

په موزو باندي دمسح په سراوراز

داچي په اودس کولو کښي دهغو غړو مينځل دي چي ښکاره دي اوژر ، ژر ورباندي گرز اودوړي کښيني ، دموزو په پښو کولو پښي پتيرې .

په عربانو کښي دموزوپه پښو کول عام عادت وو ، دهر لمانځه په وخت کښي هغوی ایستل اوپښي مينځل تکليف وو ، نودهغوی دپه پښو کولو په حال کښي مينځل ورڅخه ساقط شول اوايري وکړ چي په موزو دپاسه مسح کوی ترڅو مو دپښو مينځل ياد وي ، مسح دپښو دمينځلو يوه نمونه ده اوبل مقصد پکښي نشته (اسرار شريعت ص ۷۹ ج ۱) .

دموزو دلاندي خوا دمسح نه کولو وجه

که دموزو په لانديني برخه دمسح کولو جواز واي ، ډير حرج به وو ، ځکه بيا ورباندي گرځيدل ددي باعث وو چي ورباندي خاوري کښيني يعني ژر ناولي شي (اسرار شريعت ص ۸۰ ج ۱) .

په شريعت کښي نفس ازاد پريښودل شوي نه دي

په شريعت کښي چي تيسر (اساني) راغلی ده هلته په عبادت کښي دمطلوب شي په ترک کولو کښي نفس ازاد پريښودل شوی نه دي، له همدې امله شارع (ع) دموزو دمسخ په هکله هم دري خبري ټاکلي دي:

اول: دمسخ موده: دمقيم لپاره يوه ورځ اوشپه اودمسافر لپاره دري ورځي اوشپي، داهغه موده ده چي انتظام اوالتزام يي کيدلای شي دالتزام همدا موده دتکليف په کچ دمقيم اومسافر په حال سمه معلومه شوي ده.

دوهم: شارع (ع) داشرط ايښي دي چي موزي به دپاکي په حالت کی په پښو کيږي چي دپښو کيدلو په وخت کښي يي دپاکي خيال وي او دگرز او دوږو اثر پکښي کم وي اوداپاکي په هغي پاکي قياس کړی، همدا سي پرتله کول په نفس باندي خورا مثبت اغيز لري.

دريم: دريم حکم يي داکړي دي چي په موزو دپاسه دي مسح کوي، ترڅو دپښو مينځل يا دته راشي اودايي نمونه شي.

علی رضی الله عنه وايي (که په دين کښي دعقل دخل وای نو په موزو باندي تر پاسني برخه کښتني برخه مناسب وه).

زه وایم داچي مسح دمينځلو يوه نمونه ده اوپکښي له همدې پرته بل مقصود نشته او که دلاندی ورباندي مسح کيږي په لاره يي دناولتيا اټکل غالب دي، نو دعقل غوښتنه داده چي له پاسه ورباندي مسح وشي.

علی (رض) دشریعت په اسرارو خورا پوه شخص وو، دادهغه دخبرو اوخطبو څخه ښکاره ده خوله دي خبري يي موخه داده چي خلگ په دين کښي مداخله ونکړي، داسي نه شي چي عوام الناس خپل دين ته زيان ورسوي.

(حجة الله البالغة ص ۲۸۰ ج ۱ اسرار شريعت ص ۸۰ ج ۱).

په موزو باندي په مسح کولو کښي عقل دخل نلري

علی (رض) وايي: که په دين کښي دعقل دخل وایي نو دمسخ لپاره دموزو تر برني برخي لانديني برخه وږ وه، خو مارسول الله ﷺ وليد چي په خپلو موزو يي په پورتنی برخه مسح وکړه (ابو داود).

تشریح: (وږ وه) يعني دموزي لانديني برخه (تلی) ناولی وي نو عقلا خوداغوره ښکاري چي په هغي برخه مسح وشي ځکه هغه بايد پاکه شي، خو په شريعت کښي عقل څه دخل نه لري؟ عام عقل خولاڅه کوي خاص اوبشپړ عقل به دشریعت تابع وي هوبنيار اوعاقل سړی به په هرصورت دشریعت متابعت کوي.

کفار، ملحدین اواهل هوا چي لار ورکي دي، دگمراهی سبب يي دادي چي دعقل متابعت کوي اودعقل دغوراوي ښکار کيږي (مظاهر حق ص ۴۶۸ ج ۱).

مسئله: دموزی تللی (لاندينی برخه) چي له ځمکي سره لگيږي مسح ورباندي جائزه نه ده (کتاب الفقه ص ۲۲۶ ج ۱).

په موزو باندي دميرمنو مسح کول

مسئله: په موزو باندي مسح کول، دسړی، ميرمني او خنثی (نرښځی) ټولو لپاره جائزه ده (درمختار ص ۴۱ ج ۱).

مسئله: په موزو باندي دمسخ کولو دجواز اسباب ددواړو (سړی اوميرمنو) لپاره يوډول دي. (عالمگيري ص ۷۰ ج ۱).

په عربانو کښي دموزو ډولونه

په عربانو کښي په جرابو باندې دڅرمني گنډل دوه صورتونه لري :
اول : مجلد : دا هغه صورت دي چي لاندي باندې تر بيډيو پوري څرمن ورکړي

دوهم : منعل : دا هغه صورت دي چي يوازي په تلې (دلاندني برخه) څرمن ورکړي دهمدي مروجو صورتو يا دونه دپخوانيو کسانو په کتابونو کښي شوي ده ، خو په عجمي هيوادونو لکه هند ، بخارا ، سمرقند ، اونورو کښي يو دريم ډول هم رواج دي ، هغه داچي جرابي ته لاندي باندې څرمن ورکوي خو داڅرمن تر بيډيو (کعبين) پوري نه وي ، همدا هم منعل دي (امداد المفتين ص ۱۹۸ ج ۱)

په پښو اونريو موزو مسح کول

دجوړښت دجنست په اعتبار جرابي دوه ډوله دي : تخين او رقيق دتخين (پنډي) اصطلاح دفقهاوو په نزد دهغو جرابو لپاره استعماليري چي دومره پنډي وي چي له بوټونو پرته دري ميله واټن تگ پکښي وکړای شي .

په پښه پسي پرته له تړلو يا پرته له تنميو دبوټ په خير ولاړه وي او اوبه ژر نه جذبوي .

لنډه داچي دتخين جرابو لپاره دري شرطونه ايښودل شوي دي : يوداچي لږ تر لږه دري ميله (خلور كيلو متره او اته سوه شل متره) لار به پکښي وهل کيدلای شي . دا په داسي حال کښي چي بله کومه جوړه ورباندې په پښو شوي نه وي .

دوهم داچي له پښي سره به پرته له تنگوالي او پرته له تړلو ولاړه وي دريم داچي اوبه به تري نه تيريږي او ژر به يي جذب کولای نه شوای په کومو جرابو کښي

مسئله : دحائضي اوجنب لپاره په موزو مسح کول جواز نلري يعنې په چا چي غسل واجب وي که هغه دحيض ، نفاس له ناولتياوي اوکه له جنابت څخه په موزو مسح ورته جواز نلري ځکه دټول بدن مينخل ورباندې فرض دي ، خو په مسح کولو همدا فرض نه پوره کيږي (درمختار ص ۳۶ ج ۱) .

مسئله : په چا چي غسل کول فرض وي اويا هغه چي اودس وکړي اوموزي په پښو کړي خو وروسته غسل ورباندې فرض شي دهغه لپاره په موزو مسح کول جواز نلري .

مسئله : که چا اودس وکړ موزي يي په پښو کړي ، جنابت ورته ورسیده . دومره اوبه يي درلودي چي اودس يي کولای شوای خو غسل ورباندې نه کيده اودس دي وکړي په موزو دي مسح نه کوي پښي دي ومينځي اودجنابت له پاره دي دغسل په نيت تيمم وکړي . (درمختار ص ۳۷ ج ۱ طهور المسلمين ص ۳۷) .

په موزو دمسح کوونکي امامت

مسئله : رسول الله ﷺ په موزو مسح کړي وه امامت يي وکړ ، نو دمسح کوونکي دامامت په جواز کښي هيڅ شک نشته (مظاهر حق ص ۴۶۴ ج ۱ طهور المسلمين ص ۳۷) .

مسئله : دتارونو او وړيو معمولي جرابي چي دمسح دجواز شرائط ونلري ، مسح ورباندې جواز نلري اودهغه شخص امامت صحيح نه دي ځکه جرابي دمسح شرائط نه لري او ده ورباندې مسح کړی ده (فتاوی دارالعلوم ص ۲۷۰ دبحر الرائق په حواله) .

چي له دي شرطونه څخه يو هم کم وي هغه رقيقي (نري) جرابي دي (فتاوی دارالعلوم له امداد المفتين سره ص ۱۹۵ ج ۲ ، شرح منية اوشامي) .
جرابي که وړيني وي که تاري همدا شرطونه (دمسخ لپاره) ضروري دي که دشرائط پکښي نه وو هغه رقيقي دي (شامي ص ۲۴۸ ج ۱ منية المصلی ص ۴۲)

په وړينو اوتاري موزو (جرابو) مسح کول

وړينو اوتاري موزو ته جرابي ويل کيږي که دهمداسي موزو (جرابو) دواړه لوري څرمن ولري ورته مجلدي وايي ، که يوازی دتلی لوري څرمن ولري ورته منعل وايي .

که موزی ټوله څرمن وي ، دتار اووړيو دخل پکښي نه وي بيا خفين بلل کيږي په خفينو ، مجلدو جرابو ، پنډو منعلينو جرابو په اتفاق سره مسح روا ده که جرابي مجلدي نه وي يا نري منعلي وي يعني دپنډو جرابو (تخين) شرائط يي پوره نه وي نو په اتفاق سره ورباندي مسح جائز نه ده .

خو هغه جرابي چي پنډي وي مجلدي او منعلي نه وي ، په هغوی مسح کول اختلافی خبره ده .

پنډی (تخيني) هغه جرابي دي چي دري شرطونه پکښي پوره وي :

اول : شفافي نه وي ، يعني که اوبه ورباندي واچولي شي پنډو ته ونه رسيږي .
دوهم : پرته له استمساک متمسکي وي يعني له پنډو سره پرته له تړلو ولاړي وي .

دریم : مشی (تگ) پکښي ممکن وي يعني که په پنډو شي پرته له بلی جوړي دري میله تگ پکښي وشي .

که همدا دري شرطونه پوره وي بيا مسح ورباندي روا ده خودا يادساتل پکار دي چي په موزو باندي مسح کول په حقيقت کښي دعلت (تنقيح المناط) په

طريقه ده ، هغه جرابي چي پورته يادشوي شرطونه ولري هغه په خفينو (موزو) کښي داخلي دي چي دمسخ دجواز حکم لري .

هغه روايتونه چي په جرابو دمسخ کولو په هکله دي هغه ټول کمزوري دي يا لږ تر لږه (خبر واحد) په حکم کښي دي ، چي په هغوي باندي په کتاب الله زياتوالی کيدلای نشي ، په هغوی باندي دمسخ جواز ومسح علی الخفين په متواترو حديثونو کښي دتنقيح المناط (علت) په ډول ثابت دي (درس ترمذی ص ۳۳۴ ج ۱) .

متواترو حديث هغه دي چي په هره طبقه کښي يي راويان تردوو ډيرو وي خو هغه بيا نه دي چي شمير يي دتواتر ترحد کم اويا ورته بديهي علم اليقين نه وي (تحفة الدر ص ۱۱) .

منعل موزی څه دي ؟

منعل دنون په سکون سره هغو جرابو ته ويل کيږي چي يوازی په تلی (لاندیني برخه) يي څرمن لگيدلی وي ، په پاسني برخه څرمن ونه لري (درمختار ص ۴۰ ج ۲)

دموزو دمنعل کيدلو مطلب

مسئله : دجرابو له منعل کيدلو څخه مطلب دادي چي په لاندیني برخه يي څرمن لگيدلی وي اودمسح په غرض يي په شا هم تربيديو څرمن ولري (فتاوی دارالعلوم ص ۲۷۵ ج ۱) .

مسئله : په جرابو باندي پرته له څرمني مسح جائز نه ده ، خوکه پنډی اومنعل وي اويا مجلد وي مسح ورباندي صحيح ده لکه دڅرمني په موزو چي صحيح ده (فتاوی دارالعلوم ص ۲۷۲ ج ۱ دبحرالرائق ص ۱۹۲ ج ۱ په حواله) .

په منعل جرابو باندې دمسح کولو حکم

مسئله: دمنعل شویو جرابو اندازه څومره ده دعامو جوړو په څیر لاندې باندې ورڅخه څرمن مراد ده که دهغې برخې ورباندې نشته کلکوالی هم دمسح کولو لپاره شرط دي؟

جواب: هغه چې یوازې تلې (لاندینۍ برخه) څرمن ولري منعل بلل کیږي که څرمن په زیاته برخه لگیدلی وه خو تربیدو رسیدلي نه وه هغه هم دمنعل په حکم کېني دي (طحطاوي ص ۱۴۰ ج ۱).
په منعل جرابو کېني که له څرمني وتلې ځای دومره پرې (پنډ) وو چې دمسح دجواز شرطونه پکېني پوره نه وو دمسح دجواز په هکله متاخرین علماء پکېني اختلاف لري، خودعدم جواز لوري داکثریت قول او احوط (ډیر احتیاط) کار دي (احسن الفتاوی ص ۶۷۵ ج ۲).

مسئله: په عادي تاری جرابو په هیڅ صورت مسح کول جواز نلري، که هغه ساده وي او که منعل، که ورباندې لاندې باندې څرمن وه هم مسح ورباندې جواز نلري، اما که څرمن ورباندې تربیدو پوره وه بیا مسح ورباندې جواز لري، هغه مجلدي بلل کیږي (امداد المفتین ص ۲۰۱ ج ۱).

مسئله: په مجلدو جرابو مسح جائز ده (عالمگیری ص ۶۳ ج ۱ امداد المفتي ص ۱۹۶ ج ۲).

مجلدي موزي

مسئله: هغه جرابي دي چې لاندې باندې ټولې په څرمن کېني پټې وي، (یا پوره موزي دڅرمني وي) (فتاوی دارالعلوم ص ۲۷۲ ج ۱).

په جرابو دپاسه دجرموقو حکم

مسئله: که څوک په نرمو یا کلکو جرابو نوري جرابي په پښو کړي یا په جرابو دپاسه جرموقي وټري، جرموقي هم دجوړي په څیر دي خو دهغه جوړي (بوټ، څپلی، کپي، موچتي، پاپوښ) دپاسه په پښو کېږي ترڅو جوړه له اوبو اوختو خوندي وساتي، په دي صورتونو کېني که دشرائط ولري نو مسح ورباندې روا ده.

لومړي: هغه به دڅرمني وي یا به دومره پنډي وي چې اوبه تري تيري نشي دوهم: برسیري جرابي یا جرموقي به داسي وي چې که یوازې په پښو شي تگ پکېني وشي.

دریم: همدا برسیرني جرابي به هم داوداسه په حال کېني په پښو شوی وي (کتاب الفقه ص ۲۲۹ ج ۱ درمختار).

مسئله: که جرموقي پراخي او آزادي وي، لاس یې تري کېسته کاوو او په موزو یې مسح کوله جواز نلري (عالمگیری ص ۶۴ ج ۱، منیه المصلی ص ۴۰).

دنایلون (لیلون) په موزو (جرابو) مسح کول

پوښتنه: ځیني کسان له عربو راغلي دي، پوهنتون او پوهنځیو کېني زده کړي کوي هغوی دنایلون (لیلون) په جرابو مسح کوي، وایي زمونږ بوتونه پاک دي نو ولي جرابي لري کړو، ایا دنایلون په جرابو مسح روا ده؟

جواب: په حدیثونو کېني راځي چې رسول الله ﷺ په خفینو مسح کړی ده، دمحدثینو او فقهاو په نظر خفین هغه موزی دي چی له څرمنی څخه جوړې شوې وي نو که دڅرمنی موزی (یا جرابه)، وی پرته له کوم اختلاف څخه

ورباندي مسح روا ده خو که دتاریا وړیو وي نو دمسح دجواز لپاره ورځ
شرائط شته ، هغوی به کلکی وي او که یوازی په پښو شي دري میله به پکښې
تگ کیدلای شي .
دوهم داچي له تړلو پرته به له پښو سره ولاړی وي يعني دغومره به پښې
اوکلکي وي .

اوبه غلا کړي ، که څه هم غلا ناروا ده خو همدا اوبه داودس کولو لپاره پاکي
دي . دغلا اوغصب شيان که په عبادت کښي استعمالیږي ، هغه هدف چي
پکښي تقرب الی الله دي نه ترلاسه کیږي ، اوسبب يې ښکاره دي .
(کتاب الفقه ص ۲۰۳ ج ۱) .

دریم : هغه به اوبه ته جذبي داسي چي پښو ته ورسیري که داسي جرابي وړ
بیا که دتاروي که دوړیو مسح ورباندي جائزه ده ، ځکه هغوی دخرمني دمنور
په حکم کښي راځي خودنایلون جرابي نه کلکي دي ، نه پکښي تگ کیدلای
شي اونه هم داوبو مخه نیولای شي ځکه هم دتولو په نزد په هغوی مسح کول
جواز نلري (فتاوی قاضي خان ص ۲۵ ج ۱) .

یواځي دجرايو اوجوړي پاکوالی دمسح دجواز دلیل کیدلای نشي ، دجرايو
پاکوالی په هر حال کښي ضرور دي ، هرو مرو ضرور لکه دجامو پاکوالی چي
ضرور دي ، له پاکوالی سره سره داسي جرابي ضرور دي چي ورباندي شرع
مسح جائز وي ، که پورته یادشوي شرائط پوره نه وي ، نو ورباندي مسح جائز
نه ده ، که ورباندي وشي اعتبار نلري . (فتاوی رجبیه ص ۲۸۱ ج ۴ ، علم الفقه اونظام الفتاوی) .

یادونه : په عامو جرايو چي دمسح دجواز شرائط پکښي پوره نه وي ، مسح
جائز نه ده ، نو چي مسح جائز نه ده بیا که ورباندي وشي لمونځ هم نه کیږي
محمد رفعت قاسمي) .

دغلا اوغصب په موزو باندي مسح کول

مسئله : په داسي موزو چي په غلا یا بله ناروا لاره يې ترلاسه کړي وي مسح
جواز لري که څه هم په پښو کول يې ناروا دي ، خوداچي په ناروا لاره يې ترلاسه
کړي دادمسح له جواز سره منافي نه ده ، دذي مثال داسي دي لکه څوک چي
په دي مسئله کښي علما دوه ډلي دي ، یوه ډله وايي چي دمسح دوخت له
ختم سره سره مسح باقي ده خو بله ډله وايي مسح ختمیږي خوبیا مسح
دجیري حکم لري (درمختار ص ۴۷ ج ۲) .

په زړو موزو (جرايو) مسح کول

په داسي موزو مسح جواز لري چي پکښي دتللو امکان وي ، هغه جرابي
مجلدي یا هغه چي دمسح دجواز شرائط يې پوره وي (چي دزور والی له امله
پرتله له جوړي پکښي تگ کیدلای نه شي مسح ورباندي جواز نلري)
امداد الاحکام ص ۳۹۳ ج ۱ دشامي په حواله) .

جائز ده ، ځکه په داسي وخت کښي موزه دجيري (پتي) حکم لري (فتاوی دارالعلوم مع امداد المفتين ص ۲۱۱ ج ۲) .

مسئله: که په موزو باندی دمسح وخت ختم شو خو دسړی لا اودس وو داشخص اختیار لري چي موزي باسي يوازی پښي مينځي اوکه ټول اودس کوي ، خوتول اودس اولی (غوره) دي (شامي ص ۲۵۵ ج ۱ فتاوی دارالعلوم ص ۲۱۱) .

مسئله: که دموزی وخت داسي مهال ختم شو چي اوبه دومره سړي وي چیکه موزی وايستلي شي پښي خرابيږي (شلي کيږي ، يخ يي وهي) نوڅه به کوي ؟ په دي شبه کښي علما دوه ډلي دي ، يوه ډله وايي چي دمسح دوخت له ختم سره سره مسح باقي ده ، خوبله ډله وايي مسح ختمیږي خوبيا مسح دجيري حکم لري (درمختار ص ۴۷ ج ۲) .

په مبطنو موزو مسح کول

که څوک موزو (جرايو) ته خرمن ورکوي نو دوه ډولونه خوبي منعل اومجلد کول دي ، دريم صورت يي دادي چي جرابي ته ددنه له خواخرمن ورکړی ، ددي حکم هم دمنعل اومجلدو جرايو ده ، که خرمن ټولي جرابي ته تربيدو ورکړل شوي وه مجلده ده کنه منعله ده اوپه منعله جرايه مسح جواز نلري .

مسئله: که جرابي ورپښي يا دنازکي خرمني وي بيایي منعل کړي ، دمسح په هکله يني اختلاف دي ، دمنية دشارح په نزد راجح (غوره) جواز ده خو داداحتياط اوتقوی خلاف ده (امداد المفتين ص ۲۰۲ ج ۱) .

آيا په بوتونو مسح جواز لري ؟

مسئله: کوم بوتونه چي تربيدو پوري يي پښي پوښتلی وي دموزو حر لري مسح ورباندي جائز ده ، خوداچي په گرځيدلو کښي ناولی کيږي ، هرلماڅه به که يي کارې مسح ماتيږي نو گټه نلري ، ځکه په لري کولو يې دمسح موده ختمیږي (امداد الفتاوی ص ۸۰ ج ۱ ظهورالمسلمين ص ۳۶) .

مسئله: دبوت لاندینی برخه چي له ځمکي سره لگيږي ، ناولی وي نومسح ورباندي جواز نلري اوکه په لمانځه کښي په پښو وي نولمونځ نه صحيح کيږي (فتاوی دارالعلوم ص ۲۸۴ ج ۱ دعالمگیری په حواله اودترمذي درس) .

په دستانو اوعمامي مسح کول

مسئله: په دستانونو (دسماغوگان ، لاس پوښي ، دستکش ، دستکلي مسح کول جواز نلري ، همداشان په عمامه (پگړی ، لنگوته ، لونگی) مسح کول ناجائز دي (رکن دي ص ۲۶ بهشتي زيور دهدايه ص ۶۱ ج ۱ په حواله

مسئله: دلته (په عمامه ، خولی ، خادري اودستکلو کښي) ستونزي نشته چي دمسح علی الخفين په نبوي حديث ثابته ده اوخلاف القياس ده نو په موزو باندي بل شي قياس کولای نه شوای (درمختار ص ۴۳ ج ۱) .

په سړو سيمو کښي دمسح حکم

مسئله: که داسي سړه سيمه وه چي هلته دموزو په ايستلو پښو ته زې رسیده نو په داسي وخت کښي که دمسح وخت ختم هم وو ، مسح ورباندي

دزربول موزو حکم

مسئله: په شام کښي دزربول په نوم يو ډول موزي دي چي ددواړو بیدېږ لورو ته خلاصیږي، بندونه لري ترپښو کولو وروسته بندیږي، پرانستې ځایونه یې بیرته بند شي، په دي ډول موزو مسح کول جواز لري. (درمختار ص ۳۴ ج ۳).

یادونه: نن سبا د بندونو په ځای ځنځیر (قلفک) ورکوي په هغوی هم مسح صحیح ده. (شامي ص ۲۴۹ ج ۱) او

د رسول الله ﷺ خفین اونعلین (مبارک)

پوښتنه: په موزو باندي مسح کول مشروع دي ان د اهل سنت والجماعت خانگړتیا ده رسول الله ﷺ په پښو کړي دي اود رسول الله ﷺ دنعلینو (پښو، پیزار) شکل اوصورت هم دسیر په کتابونونو کښي راغلی دي څومره چي فکر کیږي په موزو باندي دپاسه نعلین پښو کول په قیاس کښي نه راځي خو په ځینو کتابونو لکه: شرح سفر السعادات، مدارج النبوت اوروضه الاحباب کښي د امر حکم لري، که له جرابو سره یا پرته له جرابو په پښو شي مسح ورباندي جواز لري او که نه؟

جواب: په موزو باندي تر مسح وروسته د اهرم شرط دي چي هغوی د لمانځه لپاره پاکي وي یعني داسي ناولي نه وي چي د لمانځه مانع وي، بیا دا شرط نه ده چي له پښو سره په پښو شي، که یوازی موزي په پښو شي مسح ورباندي رو ده او لمونځ یې صحیح دي.

له رسول الله ﷺ څخه هم داسي روایت شته چي په موزو دپاسه یې پښي پښو کړي دي خو هغه همدا مشهورې پښي نه دي کیدلای شي نوري یې ورباندي په پښو کړي دي داچي رسول الله ﷺ ورباندي مسح کړی ده اوس هم د مسح موانع نشته اوبنکاره ده چي د موزو لپاره شرط داده چي ساتر القدمین مع الکعبین به وي یعني پښي له بیدې سره پکښي پټي وي نو که کوم ډول بوتونه همداسي وي چي پښي اوبیدې یې پکښي پټي وي مسح ورباندي جائز اولمونځ ورسره روا دي (ردالمحتار باب المسح علی الخفین).

آیا له رسول الله ﷺ څخه په جرابو مسح کول ثابت دي؟

پوښتنه: یوازی په مروجه جرابو مسح کول جواز لري؟ ماله یوه مولوي صاحب څخه داواوریدل چي له رسول الله ﷺ څخه په جرابو د مسح کولو روایت ثابت دي دباریکوالی اوفخامت (پندوالی) قید پکښي نشته.

جواب: په جرابو مسح کول جواز نلري، د مسح علی الجوربین لپاره څلور شرطونه شته، دري هغه شرطونه دي چي په موزو (خفین) باندي د مسح د جواز لپاره ضروري وو، په جرابو کښي یو شرط د مسح د جواز زیات دي په درالمختار کښي راځي (اود مسح شرطونه دري دي: لومړي: داچي پښي له بیدو سره پټي کړي. دوهم: په پښه کښي کومه برخه ورڅخه (لوڅه) پاته نه وي.

دریم: یو فرسخ یا زیات عادی تگ به پکښي کیدلای شي. د جرابو لپاره بیا داچي دومره کلکي وي چي یو فرسخ پکښي تگ وکړای شي له ساق سره په خپله ولاړي وي، لاندې تري څه ونه لیدل شي اوڅه شي تري لاندې تیر نشي) (درمختار علی الشامي ج ۱ ص ۱۷۹). نو که همدا څلور شرطونه پوره وو مسح ورباندي جواز لري.

مسئله: مولوي صاحب چي داوايي له رسول الله ﷺ څخه په جرابو مسح ثابت ده ، دابي علمي ده په حديث شريف کښي دومره شته (انه عليه الصلوة والسلام مسح على خفيه) (جمع الفوائد ص ۴۲) . بل حديث دي (ان النبي ﷺ مسح على الجوربين) (جمع الفوائد ص ۴۲ ج ۱) لنډه داچي په (خف او جراب) مسح کول ثابت دي خو مراد ورڅخه هغه موزي (اوجرابي) دي چي پورتنی شرائط ولري ، يوازي درخت او کپري جرابي نه وي (والله اعلم وعلمه اتم واحکم) (فتاوى دارالعلوم ص ۲۷۴ ج ۱) .

موزی (اوجرابي) به څرنگه وي

مسئله: هغه موزي چي ايستل يي ضروري نه دي او مسح ورباندي جواز لري ، په هغوی کښي داخلور خبري ضروري دي .
اول : دومره به کلکي وي چي پرته له بل څه او تړلو په پښو پسي ولاړي وي .
دوهم : دومره کلکي وي چي دري ميله (۴ کيلو متره او ۸۳۰ متر) فاصله پکښي وهل کيدلای شي .

دریم : پندوالی يي دومره وي چي تري لاندي پښه څرگنده نشي .
څلورم : اوبه به نه جذبوي يعني که اوبه ورباندي واچولی شي لاندي به تري نه وځي کومي موزي (اوجرابي) چي دشرائط ولري که هغوی دڅرمني وي تار او ورپو يابل څه ، مسح ورباندي جواز لري (مظاهر حق ص ۴۶۲ ج ۱) .

مسئله: عامه خبره داده چي دڅرمني پکښي شرط نه ده که په پندتار يا کرمرچ څخه وي چي پرته له تړلو په پښو پسي ولاړ وي او که پرته له بلی جوړی په پښو شي او دري ميله پکښي تگ وشي ، په هغوی مسح روا ده .

مسئله: په کومو موزو چي مسح جواز لري که له دي سره ، سره چي کلکي وي ، تگ پکښي کيدلای شي داهم شرط دي چي پښي به يي تربيديو پوښلی وي ، تربيديو به کمي نه وي (طهور المسلمين ص ۳۴ ، احسن الفتاوى ص ۶۱) .

مسئله: په کومو موزو چي مسح جواز لري هغوی تربيديو پوري پښي پوښلی وي بیدي هغه هندوکي دي چي دپښو په پورتنی برخه کښي راوتلی دي ، داځکه چي دپښو مينځل تربيديو پوري لازم دي ، که خورا کمه برخه پاته شي اودس نه کيږي ، (کتاب الفقه ص ۲۲۱ ج ۱) .

يادونه: موزي به تربيديو کمي نه وي زياتوالی يي حرج نه دي .
(رفعت قاسمي)

دحلالی اوحرامي څرمني موزی

پوښتنه: څرنگه راته معلومي شي چي داموزي دکوم حلال څاروي دي که دحرام ، او که په ټولو هغو موزو مسح جواز لري چي دهرڅاروي وي ؟

جواب: پوست (څرمن) په دباغت پاکيږي او داوسوسه په کار نه ده چي دڅه ډول څرمني به موزي جوړي شوي وي (ستاسو مسائل ص ۶۶ ج ۲) .

په پلاستيکي موزو دپاسه جرابی

پوښتنه: که موزي له پلاستک څخه جوړي شوي وي سربيره ورباندي تاري جرابي پښو يي ايا مسح ورباندي جائز ده ؟

جواب: که له پلاستک سره جرابی وي ، مسح ورباندي صحيح ده ، دي ته

له گندلو پرته په جرابو مسح جواز نلري ځکه مسح په چرمي موزو جواز لري خو په جرابو مسح کول دموزو تحقق نه مومي ، دادمبطن په خلاف دي چي هلته تاري توبه او خرمن سره يو شوي دي ، ځکه په هغوی مسح جائز ده (احسن الفتاوى ص ۶۶)

دشيشي يا اوسپني دموزو حکم

مسئله : هغه موزی چي له شيشي ، اوسپني يا لرگي څخه جوړي شوي وي مسح ورباندي جائز نه ده ، ځکه کومي موزي چي له دي شيانو جوړي شوي وي انسان پکښي بي تکليفه تگ کولای نشي (درمختار ص ۳۴ ج ۳ اوعالمگیری) .

څوک چي يوه پښه لري

مسئله : که دچا پښه غوڅه شوی وه ، که دپښي شاددريو گوتو په اندازه پاته وه نو په موزو يي مسح جائز ده او که دهمدي قرض په اندازه پاته نه وه بيا مسح ورباندي جواز نلري اومينځي به يي دلاندي لوري څخه ورباندي مسح نه کيږي ځکه دمسح ځای پاته نه دي خومينځل کيږي ، ځکه ځای يي باقي پاته دي .

مسئله : که دچا يوه پښه وه بله يي يا دپيدايښت په وخت کښي نه وه يا تربيلې پورته غوڅه شوی وه ، داشخص به په يوه موزه مسح کوي (درمختار ص ۴۳ ج ۱) .

مسئله : که څوک گوډ وو چي گوتي يي نه وي خو نوره پښه وه مسح ورباندي جواز لري ، ترڅو پنده پاته وي مسح ورباندي کيږي (درمختار ص ۶۸ ج ۱)

مسئله : که دچا يوه پښه غوڅه شوی وي يوازی ددريو گوتو په اندازه پاته وه ، مسح ورباندي صحيح ده خو که تر دي اندازه کمه پاته وه په موزو يي مسح جواز نلري ، که دچا يوه پښه تر بيلويو پورته غوڅه شوي وه اوپه بله يي موزه په پښو کړي وه مسح ورباندي جائزه ده (کتاب الفقه ص ۲۲۶ ج ۱) .

ترموزو دلاندي جرابی

مسئله : که تاري يا ورپښی جرابی چا په پښو کړي وي نري وي يا پښې خو سرييره يي ورباندي موزی په پښو کړی وي مسح ورباندي جائزه ده . (امداد الفتاوى) .

مسئله : کومي جرابي چي نن سبا معمول دي که تاري ، ورپښي ، يا نايلوني وي هيڅکله ورباندي مسح جواز نلري ، خو که دلاندي په پښو شي اوپری دپاسه دخرمني يانوري موزی په پښو شي مسح ورباندي جائزه ده . (فتاوى دارالعلوم ص ۲۶۷ ج ۱) .

دموزو مينځل څرنگه دي ؟

مسئله : که چا موزی په پښو کړي وي مينځلي يي خو دمسح نيت يي نه وو کړي بيا هم مسح ورباندي کيږي که څه هم موزي (چي په پښو وي) مينځل مکروه دي (کتاب الفقه ص ۲۳۲ ج ۱) .

خلاف دي ، نو غوره صورت يي هغه دي چي وړاندې بيان شو ، يعنې پوره اودس وکړې او بيا موزې په پښو کړي داهم شرط نه ده چي له اودس کولو سره سم دستي دي موزي په پښو کړل بلکي تر اودس ماتيدلو وړاندې په پښو کول يي چي هروخت وغواړي صحيح دي .

مسئله : په موزو باندې هغه وخت مسح کول صحيح دي چي سړې اودس کوي خو که په چا باندې غسل لازم وو بيا مسح کافي نه ده ، موزي به کارې ، که يي موده پوره وه او که نه وه (طهور المسلمين ص ۳۵ ، مظاهر حق ص ۴۶۶ ج ۱) .

مسح دموزو په کوم ځای اوڅرنگه کيږي

شارع عليه السلام دټولي موزې مسح کول دپښي دمينځلو په څير ضروري بللی نه دي که څه هم په موزو مسح کول دپښو دمينځلو په ځای کيږي اودټولي پښي مينځل فرض دي خو مسح هغسي نه ده .

ددي سبب دادی چي په موزو باندې دمسح کولو يوخاص مراعات دي شارع عليه السلام په دي هکله اساني جوړه کړي ده ، داچي په موزه باندې په څومره اندازه مسح کول فرض دي په اړه يي دامسئلي راځي .

مسئله : په موزو دپاسه ددري گونو په اندازه مسح کول فرض دي هغه هم دوږي گوتي په اندازه ، شرط دادی چي مسح به دموزي په هغي برخه کيږي چيري چي پښه وي ، په دي مسئله کښي په موزو مسح کول دسر په مسح قياس کيږي نوله هم دي برخي چي پښه پکښي وي بل ځای مسح نه کيږي لکه په پنډه پسي نوره لگيدلی ټوټه ، مختني برخه يا يي په څنډو يا هم دلاندې له لوري ، مسح دپښو په پورتنې برخه کيږي خو تربيديو دلاندې هم جواز لري .

مسئله : په موزو باندې دمسح کولو دجواز لپاره له نجاست څخه دموزو پاکول شرط نه دي ، که په موزه باندې ناولتيا (نجاست) وو هم مسح ورباندې روا ده ، خوله نجاست سره لمونځ صحيح نه دي (کتاب الفقه ص ۲۲۳ ج ۱) .

دمقيم اومسافر لپاره دمسح موده

مسئله : که دموزي شرطونه پوره وو په حضر (کور) کښي تريوي شپي او ورځي (۲۴ ساعته) مسح جواز لري اودشرعي سفرپه حالت کښي تر دريو شپو ورځو (۷۲ ساعته) پوري جواز لري ، دافرق نلری چي سفر دطاعت دي او که دمعصيت .

په موزه باندې دمسح موده ، دموزي له پښو کولو څخه نه شمير له کيږي ، بلکي داودس له ماتيدلو وروسته موده شميرله کيږي ، مثلاً چاپه اوداسه باندې ماپښين ، موزي په پښو کړي خو مازديگر يي اودس مات شو له همدې مازديگر څخه به دمقيم لپاره ۲۴ ساعته اودمسافر لپاره ۷۲ ساعته موده شميرله کيږي .

مسئله : غوره صورت دادې چي بشپړ اودس وشي ، موزي په پښو کړي بيا چي اودس مات شي اوبل اودس کوي مخ اولاسونه ومينځي اوپه موزو مسح وکړي ، تر ۲۴ ساعتونو که يي اودس کاوو همداسي به په موزو مسح کوي اوپښي به نه مينځي ، خودمسح موده ، له پښو کولو اونه له مسح کولو بلکي داودس له ماتيدلو څخه شميرله کيږي .

مسئله : داسي هم صحيح دي چي څوک لومړی پښي ومينځي او بيا وړاندې تر داسي څه چي اودس ماتوی نور اودس بشپړ کړي ، جواز لری خو دترتيب

مسئله: که دخرمني په موزو وينستان وو اودمسح په وخت کښي اوبه خرمني ته نه رسيدلی مسح جائز نه ده ، که يي په وينستانو دمسح اراده وکړه اوخرمني ته اوبه هم ورسيدلی بيا هم مسح صحيح نه ده (کتاب الفقه ص ۲۲۸ ج ۱) .

مسئله: موزه به دپښي ددریو گوتو په اندازه شلیدلي نه وي .

مسئله: مسح دلاس په گوتو کيږي که په يوه گوته مسح وشي جائز نه ده ، ځکه په دي صورت کښي دااحتمال شته چي دمسح اندازه پوره نشي ، کيدلای شي په لومړي مسح گوته وچه شي ، خو که په يوه گوته دري ځايونه مسح وشي اوهرکله گوته لمده شي بيا جواز لري ، په لاس سره هم مسح ضروري نه ده ، که باران وو اودمسح په ځای اوبه وبهیدي هم مسح صحيح ده (کتاب الفقه ص ۲۲۶ ج ۱ درمختار ص ۳۸ ج ۳) .

مسئله: په موزو باندي دمسح فرض اندازه داده چي دلاس ددریو گوتو په اندازه په هره موزه دموزو په پورتنی برخه مسح وشي غوره طریقه يي داده چي ددواړو لاسونه گوتي په اوبو لمدي شي اودموزو دگوتو په لوري کښيښودلی شي اوپورته لورته راکښ کړای شي گوتي به موب نه وي اوسره پرانستي به وي .

مسئله: که چا چپه مسح وکړه يعني دلاس گوتي يي دپښو ديديو له لوري دپښو دگوتو لورته کش کړی هم جواز لري خو دادست خلاف عمل دي (طهور المسلمین ص ۳۵) .

مسئله: لومړی دي ددواړو لاسونو گوتي په غير مستعمل (تازه) اوبو لمدي کړی بيا دي دپښي گوتي دپښي پښي په گوتو برابر په موزه په غوړيدلی ډول

کښيږدي اودبيديو په لور دي راکاږي اوبيا دي دکين لاس گوتي په کښه پښه همداسي راتيري کړی .

دادمسح مسنونه طریقه ده خو که څوک يوه گوته دري ځلی په موزه باندي بيل بيل ځای اوهر ځل گوته په اوبو لمده کړی هم مسح جواز لري ، خوکه هرځل گوته لمده نه شي جائز نه ده (مظاهر حق ص ۴۶۷) .

مسئله: که مسح په گوتو ونشي ، په ورغوي وشي يا په لامده لرگي ياجامه وشي هم جواز لري .

مسئله: که دباران يا نوري اوبه ياخاڅکي ددریو گوتو په اندازه په دواړو موزو ولگيږي يا دشبڼم په لمدوالی وابنه ورباندي دمسح په اندازه کش کړای شي مسح کيږي ، که وابنه دباران په اوبو لوند وواو ورباندي دمسح په خير تير شو هم مسح وشوه .

مسئله: که دموزو په لاندیني برخه يا له ښي اوکښ اړخه مسح وشي يا تر دریو گوتو په کمه اندازه مسح وشي جواز نلري .

مسئله: که چا گوتي ورباندي ولاړي کښيښودلی اولاس دومره لوند وو چي ددریو گوتو په اندازه يي موزي لمدي کړي جائز ده ، که اوبه کمی وي يوازی ددریو گوتو دسرونو اثر پاته شو مسح ونه شوه (طهور المسلمین ص ۳۶) .

مسئله: که په يوه موزه ددوو گوتو په اندازه اوبه بله موزه دپنځو گوتو په اندازه مسح وکړای شي جواز نلري .

مسئله: که دچا پښي زخم وي نه يي مينځلای شوای اونه يي مسح کولای شوای بل کس ته يي دمسح کولو جواز شته (عالمگیری ص ۶۵ ج ۱) .

مسئله: که په بته گوته او ورسره نژدي گوته مسح وشي . دواړي غوړيدلی وي مسح جواز لری . **مسئله:** که چا په موزو باندی دري گوتي کښيښودلی خو کش يي نه کړي جواز لري خو دست خلاف عمل دي .

مسئله: که يي دگوتو په سرونو مسح وکړه او اوبه ورڅخه څڅيدلی مسح جواز لری او که نه څڅيدلی وي جواز نلری .

مسئله: داندامونو په مينځلو چي کوم لمدوالی پاته کيږي مسح ورباندې صحيح ده که هغه څڅيدلی او که نه . خو که دسر تر مسح وروسته لمدوالی پاته وو په هغوی (دموزو) مسح جائزه نه ده .

مسئله: که په دواړو موزو په ساره مسح وشي جواز لري .

مسئله: که ورغوي کښيږدي يا گوتي کښيږدي او کش يي کړی دواړه صورتونه صحيح دي ، خو غوره داده چي په ټول لاس مسح وکړای شي ، که دوزغوی په شامسح وکړای شي هم جائزه ده .

مسئله: په مسح کښي ليکی (داوبو نښي) شرط نه دي خومستحب دي .

مسئله: په مسح کښي څوخلي گوتي کښول سنت نه دي يوازی يوخل مسح کيږي داسي نه دي لکه په اوداسه کښي چي اندامونه دري ځلی مينځل کيږي . مسح يوخل ده .

مسئله: په موزو باندې دمسح کولو نيت شرط نه دي (فتح القدیر) .

مسئله: که چا اودس وکړ ، مسح يي وکړه اوبه هغه کښي يي دښودلو نيت وو دپاکي نيت يي نه وو صحيح ده اومسح وشوه (خلاصة ، فتاوی عالمگیری ص ۶۶ ج ۱) .

مسئله: که موزه ارته وه ، که پاته پښه پکښي ښکاره کيدله دانقص نلری . خو که موزه ارته وه اومسح په زانده برخه وشوه په دي صورت کښي مسح صحيح نه ده ، ځکه په هغه ځای کښي پښه نشته ، خو که يي هغه خالی برخي ته پښي ورسولی اومسح يي وکړه بيا صحيح ده . که دموزی په خالی ځای مسح وشوه ، بيرته دي راوگرځوي خو بقول دادی چي دمسح دراگرځولو اړتيا نشته ، (درمختار ص ۳۴ ج ۳ ، عالمگیری ص ۶۶ ج ۱) .

په موزو باندې مسح څه وخت ناروا ده ؟

مسئله: که موزی تربيديو کښته وي مسح ورباندې جواز نلری . (فتاوی دارالعلوم ص ۲۷۴ ج ۱) .

مسئله: که موزه دومره څيري شوی وي چي دتگ په مهال تر دريو گوتو زياته پښه تری ښکاره کيږي مسح ورباندې جواز نلری .

مسئله: که يوه موزه دوه دری ځايونه بيل بيل سوري وي ، که هغه سوری سره يوځای شي او ددريو په اندازه شي مسح ورباندې روانه ده .

مسئله: که په دواړو موزو کښي دومره سوري اوڅيري ځايونه نه وو چي که سره يوځای شي ددريو گوتو په اندازه شي څه ستونزه نلری مسح ورباندې جائز ده .

مسئله: که تردریو گوتو زیاته خیری وه خو دتگ په وخت کبني خرمن ورباندي راتله اوپنبه تری د دریو گوتو په کمه اندازه ښکاره کیدله مسح ورباندي روا ده (طهور المسلمین ص ۳۵ درمختار ص ۴۴ ج ۲).

په غبرگو موزو دمسح حکم

مسئله: که چاغبرگی موزی لاندی باندی په پنبو کړی وي ، سربیره موزه اعتبار لری ، که هغه وایستله شي اودلاندی په پنبو وي هم مسح ماتیرې اوپه لاندینی موزه بیامسح لازمیرې (شامي کراچی ص ۲۷۳ ج ۱).

مسئله: که دلاندی تاری موزه (جرا به) وه اوسربیره دخرمنی موزه وه ، په سربیره موزه مسح کول کفایت کوي (شامي ص ۳۷۳ ج ۱ عالمگیری).

مسئله: که سربیره موزه ددریو گوتو په اندازه سوزي وه مسح ورباندي جواز نلری (بدائع ص ۱۱ ج ۱ ، درمختار ص ۴۰ ج ۱).

په موزو باندی مسح څه وخت باطلیري ؟

مسئله: که دمسح په موده کبني موزه له پنبی څخه وایستله شي دمسح وخت ختم اومسح باطلیري .

مسئله: که په ناخاپی توگه پنبه له موزی وخیژي اودپنبی ډیره برخه په اوبولمده شي مسح باطلیري ددواړو پنبو مینخل ضروري دي که یوه پنبه له موزی څخه ختلی وه که دواړه توپیرنلری که یی اودس وو یوازی پنبی دي

ومینځي نوراودس دي نه تازه کوي غوره داده چي ټول اودس وکړي ، خو واجب اوضرور نه دي .

مسئله: که غسل واجبیږي بیا هم مسح باطلیري ، غسل کول اوپنبی مینخل ضرور دي (یعني په جنابت ، حیض اونفاس سره مسح باطلیري) .

مسئله: که چا په بی اودسی کبني موزی په پنبو کړي ، بیا یی داودس کولو په وخت کبني پنبی ونه مینځلي اومسح یی ورباندي وکړه باطل اوبی اعتباره ده ترڅو یی پنبی مینځلي نه وي بی اودسه دي .

مسئله: څوک چی موزی په پنبو کوي ، مسح ورباندي روا وي خوداودس کولو په وخت کبني دمسح کولو په ځای پنبی ومینځي داجائز (بلکي غوره) دي څوکه دلمانځه وخت تنگ وو اودموزو په ایستلو اودپنبو په مینځلو یی لمونځ قضاکیده بیا ورته روانه ده ، نوراندامونه دي ومینځي اوپه موزو دي مسح وکړی .

مسئله: که اوبه کمی وي اودموزو په ایستلو ورباندي ټول اندامونه نه مینخل کیدل اوتیمم ته ارایستل کیده بیا دي په دي صورت کبني چي دمسح وخت یی پاته وي موزی نه باسی مسح دي ورباندي وکړي ، داغوره ده (طهور المسلمین ص ۳۷ کتاب الفقه ص ۲۳۲ ج ۱) .

مسئله: هر هغه شي مسح ماتوي کوم چي اودس ماتوي ، ځکه مسح داوداسه خبره ده ، نو هغه څه چي دکل ناقض (ماتوونکی) دي دجز هم ماتوونکي دي ورسره دموزی ایستل که څه هم له یوی پنبی وي اودمسح دوخت پوره کیدل مسح ماتوي (درمختار ص ۴۶ ج ۲) .

مسئله: له شرعي موزی څخه د پښې د زیاتې برخې وتل یا قصد ایستل د ټولې موزې د ایستلو حکم لري، قاعده ده (للاکثر حکم الكل).

د پښې د برنې برخې وتلو او ننوتلو ته اعتبار نشته یعنې که موزه پراخه وه او د پښې برنې برخه وټه ننوته اعتبار نلري (د پښې د برنې برخې مطلب تربیدپو دلاندې په پنډه باندې برخه ده) (درمختار ص ۴۷ ج ۲).

مسئله: د دواړو یا یوې موزې په ایستلو او د مسح دمودي په ختمیدلو مسح ماتېږي (هدایه) خوداپه هغه صورت کېنې چې اوبه موندل کېږي، که اوبه نه وي مسح نه ماتېږي اوبه هغې مسح لمونځ کېږي، ان که بیا هم اوبه نه موندل کېدی لمونځ دي پسي کوي (عالمگیری ص ۶۸ ج ۱).

مسئله: که موزه دومره پراخه وه چې که گوتې تري ننوزي او مسح وکړی جواز نلري.

مسئله: که څوک دموزی په څنډه یا دشا (پښې) له لوري یا تربیدپو له لوره لوري په موزو مسح وکړی جائز نه ده (کتاب الفقه ص ۲۲۶ ج ۱).

پرته له اودسه په موزو مسح کول

پوښتنه: که چا بې اودسه موزی په پښو کېږي، دلمانځه وخت راغي اودس بې وکړ او په موزو بې مسح وکړه لمونځ بې کېږي که نه؟
په دې مسئله کېنې د فقه په کتابونو کېنې د طهارت لفظ راځي داپه اوداسه دلالت کوي که د بدن پاکي اویا د پښو ناولتیا پښې؟

جواب: که څوک اودس ونکړي، پښې ونه مینځي مسح ورباندې جواز نلري له طهارت څخه مقصد اودس دي دایوه اتفاقي خبره ده (فتاوی دارالعلوم ص ۲۲۳ ج ۱).

مسئله: د مسح لپاره دا ضروري ده چې موزي به په اوداسه په پښو شوي وي (فتاوی دارالعلوم ۲۶۸ ج ۱).

مسئله: که په موزو باندې نجاست وو بیا هم ورباندې مسح صحیح ده څو لمونځ ورسره صحیح نه ده (کتاب الفقه ص ۲۲۳ ج ۱).

که مقیم مسافر شو

مسئله: که مقیم و موزو تربیدپو کولو وروسته چې د مسح موده یې لاپوره شوي نه وه او مسافر شو، داورته جائز ده چې د مسافر د مسح موده پوره کړي یعنې تر دریو ورځو او شپو په موزو مسح وکړي.

مسئله: که مسافر د مسح دمودي ترپوره کیدلو وړاندې مقیم شو، د مسح ترمودي ورته مسح کول جواز لري، مثلاً که چا سهار اودس وکړ موزي بې په پښو کېږي مازیگر کور ته راغی نو یوه شپه او ورځ به پوره کوي (مظاهر حق ص ۴۲۹ ج ۱).

مسئله: که مقیم د مسح دمودي ترپوره کولو وروسته مسافر شو، موزي دي وباسي اودس دي وکړي او که مسافر د مقیم د مسح ترمودي وروسته کورته راغی موزي دي وکاري، اودس د مسح دمودي ترپوره کولو وروسته مسافر شو، موزي دي وکړي او که مسافر د مقیم د مسح ترمودي وروسته کورته

پوره نه وه هغه دي بشپړه کړي ، داځکه هغه اوس دمقیم حکم لري (درمختار ص ۳۸ ج ۳)

مسئله: دمو زو شخص که داودس کولو په وخت کښي عذر نه وو اوموزي يي په پښو کړي نو دروغو کسانو په خير يي تر معلومي مودي ورته مسح جواز لري

که داودس کولو په وخت ياديوي موزي دپښو کولو په وخت کښي ورته عذر پيداشو نودلمانځه په وخت کښي ورته مسح صحيح ده ، دوخت تر تيريدلو وروسته جواز نلري (فتاوی عالمگیری ص ۶۷ ج ۲)

مسئله: که يوي موزي ته اوبه ورسېږي اوتوله پښه لمده کړي په دي صورت کښي مسح ماتېږي موزی به باسي اوپښي به مينځي (رکن دين ص ۲۶ او ...)

مسئله: که چا اودس وکړ اوپه گوتو لمدوالی پاته وو په هغوی يي دمو زو مسح وکړه جواز لري خوکه يي دسر مسح وکړه اودگوتو په پاته لمدوالی يي په موزو مسح وکړه جواز لري خوکه يي دسر مسح وکړه اودگوتو په پاته لمدوالی يي په موزو مسح وکړه جواز نلري (منية المصلی ص ۴۱)

په موزو باندی دچامسح صحيح ده ؟

اول : داودس کوونکی مسح صحيح ده که هغه سړی وي که ميرمن ، مقیم وي که مسافر ، په دي شرط چي ټول شرائط يي پوره وي .

دوهم : دغسل کوونکو مسح صحيح نه ده ، که غسل فرض وي اوکه سنت ، په سنت غسل کښي هم پښي لمدیږي نومسح نه پاته کیږي .

بوصورت دادي چي په سنت غسل کښي ، دغسل په وخت پښي لوړځای کښیږدي اودي کښيني له پښو پرته نور بدن ومينځي اوپه موزو مسح وکړي (درمختار)

دریم : څوک چي تیمم وهي په موزو ورته مسح جائز نه ده . څلورم : که کوم عذر نه وو دمقیم لپاره ترحدث (دبی اودسی) ، وروسته یوه شپه اوورځ اودمسافر لپاره تر دریو شپو ورځو مسح جواز لري (علم الفقه ص ۷۷ ج ۱)

په موزو باندی دمسح دجواز شرائط

اول : په هغو موزو مسح کول جواز لري چي که په پښو شی دپښو هغه برخه پټه کړي کومه چي په اوداسه کښي يي مينځل فرض دي يعني تربیلېو پوري ، که موزی ددریو وړوگوتو تراندازی پوري سوري اوخيري وي څه مشکل نه جوړوي دوهم : موزی به دومره زړی نه وي چي دمسح مانع وگرزي . دریم : موزی به له پښو سره لگیدلی وي دومره به غټي نه وي ، چي له پښي څخه يي کومه برخه خالی وي ، که دغومره غټي وي بیا دي په هغه ځای مسح کیږي چي هلته پښه وي .

څلورم : دمو زو څلور شرطونه به يي پوره وي يعني :

الف : دومره به پنډي وي چي پرته له تړلو په پښو پسي ولاړی وي .

با : دومره به کلکي وي چي دري میله تگ پکښي وشي .

ج : دومره به پنډي وي چي تري لاندي پښه ښکاره نشي .

د : اوبه به نه تري تیريږي .

ه : دحدث بي اودسی ، وړاندی به په بشپړ اودس پښو شوي وي که څه هم دپښو کولو په وخت کښي داودس پوره نه وي يعني که څوک لومړی پښي ومينځي موزی په پښو کړي بیا اودس جواز لري ، دا يي هغه حالت دي چي

دموزو دپښو کولو په وخت کېښي اودس بشپړ نه دي ، اوبيا مسح ورباندي کولای شي (علم الفقه ص ۷۴ ج ۱)

مسئله: دموزو دمسح دجواز لپاره دشرط نه دي چي په پوره اوداسه په پښو شي ، که څوک پښي ومينځي ، موزي پښو کېږي بيا داودس د ماتيدلو تر سبب ورباندي اودس وکړي ، صحيح دي ، خوشرط دادي چي اودس به په اوبو کوي (تميم به نه وهي) ټول اندامونه چي فرض دي ومينځل شي اودس مسح پاته نشي (کتاب الفقه ص ۲۲۳ ج ۱)

دمسح فرضونه

۱ مسئله: مسح دموزو په برسيرنه سطح کېږي چي دپښي دشالوري دي .

۲ مسئله: موزي به دگوتوله لوري دپيديو لورته ددريو وړو گوتو په اندازه مسح کېږي ، که لاسونه لامده وي ، که بل څه لوند شي ورباندي تيرشني يادياران په اوبو هرومرو لوندوالي ورته ورسېږي ، جواز لري اوهمدامسح بلل کېږي .

مسئله: دادرخص اختيار دي چي په دواړو موزو يوځای مسح کوي او يا لومړي په يوه اوبيا په بله موزه مسح کوي ، دا يي هم اختيار دي چي په کومه يوه وغواړي په هغی يي وکړي (علم الفقه ص ۷۸ ج ۱)

دمسح ستونه اومتجبات

۱ : په لاس مسح کول ۲ : دمسح کولو په وخت دگوتو پرانستل ۳ : گوتي په موزو اېښودل اوبيا داسي راکاږل چي دلمدوالي نښي تري پاته شي ، ۴ : مسح دپښو دگوتوله لوري پيل کول اودپيديو لورته کشول . ۵ : مسح له گوتو

تريديو کول ۶ : په دواړو موزو يوځای مسح کول ۷ : په پښي لاس ، پښي موزه اوبه کين لاس کينه موزه مسح کول ۸ : دلاس دروغوي په لور مسح کول نه دگوتو په شا .

دمسح مسونه اومتجبه طريقه

مسئله: ددواړو لاسونو گوتي په غير مستعملو اوبو لمدول دپښي لاس گوتي غوړول اوبه پښي موزه اېښودل دکين لاس گوتي په کينه موزه اېښودل اوبيا له گوتو دپيديو لورته راکاږل چي په موزو باندي دلمدوالي نښي پاته شي .

مسئله: مسح په سربيره برخه کېږي نه دتلي په لوري (علم الفقه ص ۷۸ ج ۱)

مسح څه وخت واجب ده ؟

۱ مسئله: که له چا سره دومره اوبه وي چي له پښو پرته نوراندامونه ورباندي مينځل کيدل نو په موزو باندي مسح واجب ده .

۲ مسئله: که څوک په خوف (ويره) کېښي وو اودپښو په مينځلو ورباندي وخت تيريده يا که دموزو په کښلو اودپښو په مينځلو دعرفات دريدل ورڅخه تيريدل ، ورباندي واجب ده چي موزي ونه باسي او ورباندي مسح وکړي .

۳ مسئله: که دموزي نه کولو په صورت کېښي ورباندي دخارجي يا رافضي اټکل کيده ورباندي واجب ده چي په موزو مسح وکړي .

۴ مسئله: دموزوله ايستلو پرته دپښو مينځل گناه ده (علم الفقه ص ۷۷ ج ۱)

۷: که غبرگی موزی (جراپی) په پښو شوي وي پورتنی دمسح شرائط ولري نو بیا لاس تري دننه کول او په لاندینیو مسح کول جواز نلری، که هغه شرائط پوره لري او که نه.

۸: که تاري موزی (جراپی) په پښو وي خوشرائط يې برابر نه وو او ورباندي دومره خرمن يې وزکړه چي يوازی په لاندینی برخه کښي په ځمکه لگیدله بیا هم ورباندي مسح جواز نلری (علم الفقه ص ۷۶ ج ۱).

هغه شیان چي ورباندي مسح صحيح ده

۱: په موزو باندي مسح جواز لری په دي شرط چي دمسح شرایط پکښي پوره وي که هغه دخرمني وي دتاروي او که دبل شي خو شرائط پوره کیدل يې ضروري دي.

۲: په بوټونو باندي مسح کول جائز دي خو په دي شرط چي پښي يې له بیديو سره پوښلي وي اوداسي تړل شوی وي چي پښه دومره تری ښکاره نشي چي دمسح مانع وي.

۳: که په موزو (جراپو) دپاسه نوري په پښو شي په برنيو مسح کول جواز لري خو چي دمسح شرائط يې پوره وي، که دلاندینیو دمسح شرائط پوره وي او که نه وي خو چي سربیرنی په اودس پښو شوی وي.

۴: که دلاندی داسي موزی (جراپی) په پښو شي چي دمسح دجواز شرائط يې پوره وي اوسربیره داسي چي شرائط پکښي پوره نه وي، په برسیرنو مسح صحيح ده خو چي دومره نری وي چي اوبه تري تیریدلای شي، په اصل کښي دمسح په لاندینو باندي ده.

هغه شیان چي ورباندي مسح صحيح نه ده

۱: هغه موزی چي شرائط يې پوره نه وي، مثلاً داسي موزی چي دپښي ټوله هغه برخه يې نه وي پوښلي کومه چي مینځل يې فرض دي، ددریو گوتو په اندازه پښه تری ښکاري، یا دومره زړی وي چي دمسح مانع وي یا يې مخته یادشوی څلور شرطونه، نه وي پوره، یا په بشپړ اودس په پښو شوی نه وي مثلاً تیمم يې وهلی وي.

نن چي کومي تاري، ورپنی یا نائلونی موزی (جراپی) معمول دي، په هغوی مسح نه کیږي ځکه هغوی دمسح شرائط پوره نلری، همداسي دفلز، ښیښي یا لرگي په موزو مسح نه کیږي، ځکه په هغوی کښي تگ ستونزمن وي (علم الفقه ص ۷۵ ج ۱).

۲: که دوه جوړی موزی (جراپی) په پښو شوي وي په لاندینیو مسح کیږي په

پورتنیو روانه ده. ۳: که دلاندی داسي موزی (جراپی) په پښو شي چي دمسح شرائط يې پوره وي اوسربیره ورباندي داسي موزی په پښو شي چي شرائط يې پوره نه وي نو په پورتنیو موزو مسح جائز نه ده.

۴: که دموزو دمسح موده ختمیږي دپښو له مینځلو پرته بیا ورباندي مسح جائزه نه ده.

۵: که دستکشونه (لاس پوښي) په لاس وي دلاس په عوض مسح ورباندي جایز نه ده.

۶: دسر په بدل په عمامه (پگړۍ) مسح جواز نلری.

۵: که موزی دومره وری وي چي بیدي پکښي نه پتیدلی اوبله ټوټه يي ورباندی وگنډله ، مسح ورباندی جائزده .

۶: په زخم باندي په پټي مسح کول هغه دري صورتونه لری چي دمعدور په اودس کښي بيانېږي خو دموزو اودپټي دمسح ترمينځ توپير دادي چي په موزو مسح کول ددريو گوتو په اندازه کيږي خو دپټي يا پلستر په ټوله سطحه يا يي په ډيره برخه کيږي .

دمسح دباطليدلو صورتونه

۱: په کوموشيانو چي اودس ماتېږي په هغوي مسح هم ماتېږي بيا مسح کولو ته اړتيا پېښېږي . دمعدور شخص چي دوخت په تيريدلو اودس ماتېږي مسح يي هم ماتېږي ، معدور به هم پښي مينځي بيا به موزی په پښو کوي .

۲: که موزه له پښي وخيژي اويا دپښي ډيره برخه له موزی وخيژي که هغه قصدا وي اوکه بي ارادي ، مسح باطلېږي موزی به کارې اوپښي به مينځي .

۳: که موزه داسي خيري شي چي که تر بیدي لاندی وي اودتگ په وخت کښي دپښي هغه برخه ډيره تري ښکاره کيدله يا دگوتو خواته دومره خيري وه چي اندازه يي دريوگوتوته رسيدله ، يا دواړه ځايونه سوري وو چي دتگ په وخت کښي ددريو گوتو په اندازه پښه ترې څرگنديدله مسح باطلېږي پښي به مينځي .

که موزه څو ځايه خيري وه خو هرځای تر دريو گوتو کمه اندازه وه خوټول خيري ځايونه ددريو گوتو اندازی ته رسيدل بيا هم مسح باطلېږي خوشرط داده چي داخيري ځايونه به په يوه موزه کښي وي ، که په دواړو کښي دومره خيري ځايونه وو چي ددريوگوتو اندازه يي پوره کوله بيا مسح نه باطلېږي ، که خورا

واړه سوري په موزو کښي وو داسي چي پنډ تارونه نه تری تيريدل اعتبار نلری که څه هم ډير وي که موزی خيري وي خودتگ په وخت کښي ددريو گوتو په اندازه پښه نه تری ښکاره کيدله مسح نه باطلوي ، که داخيزی ځای زیات هم وي خوشرط پکښي دپښي دڅرگندتيا اندازه ده .

۴: که دپښي زیاته برخه لمده شي په دي صورت کښي به موزی کارې اوپښي به مينځي که دمسح موده تيره شوه ، موزی به باسي اوپښي به مينځي خوکه يخنۍ ډيره وه چي که موزی وباسي اوتودي اوبه نه وي ، پښو ته زیان رسیده بيا دي نوره هم ورباندی مسح کوي او هغه ترداسي وخته چي داویره يي لري شي خو دامسح دپټي دمسح په خير ده يعني په ټوله موزه به مسح کيږي معنی داچي په اکثره برخه به مسح کوي او موزه به دجيري په ځای وي .

يادونه: که ديوي موزی مسح باطله شوه دبلی هم باطله ده ، داسي جواز نلری چي يوه پښه ومينځله شي اودبلی په موزه مسح وشي ، مثلا : يوه موزه دري گوتی خيري شي دواړه به کارې يا يوه پښه لمده شوه دواړی به مينځي (علم الفقه ص ۸۰ ج ۱) .

که دچا پښي زخم وي

مسئله: که دچا يوه پښه زخم وه او په هغی يي پټی تړلی وه . اودس يي وکړ اوپه پټي يي مسح وکړه او يوه موزه يي په پښو کړه په دي صورت کښي به يوه موزه مسح کول جواز نلری خوکه يي په پټي مسح وکړه اودواړی موزی يي په پښو کړی بيا ورباندی مسح جواز لری (محيط السرخسي)

مسئله: که دچا په پښه زخم وو ، پښي يي ومينځلی اوموزی يي په پښو کړی ، اودس يي مات شو اوپه موزو يي مسح وکړه همداسي يي څولمونځونه وکړل

بيا يي موزی وايستلی، معلومه شوه چي زخم بهيدلی دي اووينه تری راغلی ده خومعلومه نه وه چي څه وخت بهيدلی ده، که دزخم سر وچ وو او دي شخص موزی سهار په پښو کړی وي، نو دسهار لمونځ به نه راگرځوي اونور په راگرځوي.

مسئله: که دزخم سر په وينو لوند وو بيا دي کوم لمونځ نه راگرځوي (محيط

مسئله: که چا په زخم پتي کښيښوده، پتي لمده شوه اودالمدوالی يي بهر راووست اودس يي ماتيرې خوکه لمدوالی بهر راوتلی نه وو اودس نه ماتيرې (فتاوی عالمگیری).

مسئله: که پتي غبرگه وه څه لمدوالی تری راووت اوله څه برخي راوتلی نه وو بيا هم اودس ماتيرې (تاتارخانيه، عالمگیری ص ۷۰ ج ۱).

مسئله: که دچا په موزو بل شخص مسح وکړه جائز ده (محيط، عالمگیری ص ۷۰ ج ۸).

په يوه موزه مسح کول

مسئله: دا جواز نلری چي په يوه پښه موزه په پښو کړی اومسح ورباندي وکړی اوبله پښه ومينځی که يوه پښه ومينځي دبلې مينځل لازم دي، خودادپتي خلاف دي که يولاس ياپښه جبیره (پتي، پلستر) ولری هغه مسح کړی دبل لاس يا پښی مينځل جائز څه چي فرض اوضروري دي.

مسئله: که څوک موزی په پښو کړي اومنظمه مسحه ورباندي کوي په پاکی او طهارت کښي داسي دي لکه دصحيح اودس څښتن چي پښي يي مينځلی وي.

مسئله: که مسح کوونکي امام وو اومقتدي پښي مينځلی وي کوم حرج نشته اولمونځ يي بي شېهي صحيح دي (طهور المسلمین ص ۳۷).

دموزی دخیری والی اندازه

مسئله: په موزه کښي يوه ضروري خبره داده چي هغه به ډیره خيري نه وي، دډيرو الی اندازه يي دپښو ددریو وړو گوتو اندازه ده اوداصحيح ده (هدایه).

مسئله: داهم چي ددریو گوتو په اندازه خيري والی ښکاره وي، که هغه خيري والی دموزي په بهرني يا کښتني خواکښي وي اويا دشالورته وي دمسح مانع ده (محيط السرخسي).

مسئله: که په موزه کښي دساق (تريډی لوړ) خيري والی وي دمسح مانع نه ده (خلاصه).

مسئله: وړوگوتو ته هغه مهال اعتبار دي چي له گوتو هاخوا کوم بل ځای خیری شي اوهغه ددریو وړو گوتو اندازه وي، که دپتي گوتی اودغومره نوره اندازه خیری شي خو اندازه يي ددریو وړو گوتو اندازه نه واوړی مسح ورباندي کيږي.

مسئله: که دپتي گوتی او دوو نورو گوتو په اندازه موزه خیری شي مسح ورباندي نه کيږي ځکه اندازه يي تر دریو وړو گوتو اوږي.

مسئله: که دچا گوتی غوڅي شوی وي دموزو دخیری والی اندازه دبل چا دگوتو په اندازه اټکل کيږي (جوهر نيره).

مسئله: که په یوه موزه کښي بیل بیل سوری وی هغه سره جمع کیږي خو که په دواړو موزو کښي سوری وي هغه نه سره جمع کیږي، مثلاً که په یوه موزه کښي دیوې اوپه بله کښي ددوو گوتو په اندازه سوری وي نه سره جمع کیږي اومسح ورباندې جائز ده.

مسئله: که په یوه موزه کښي یوه گوته سوری په وړاندیني برخه کښي وو، دیوې گوتي په اندازه شاته اودیوې گوتي په اندازه اړخ ته وو مسح ورباندې نه کیږي (محیط).

مسئله: که هغه سوری سره یوځای شي اودستني سپم غوندې شي یا ترهغه هم واړه وي اعتبار نلري.

مسئله: هغه سوری اعتبار لري چي پراخ وي دننه پښه تری څرگنده شي یا دحرکت په وخت کښي پښه تری ښکاری اوپه ولاړه کښي بند وي، خو که دننه تری څه نه ښکاره کیدل هغه اعتبار نلري اومسح ورباندې جائز ده.

مسئله: که موزه له پاسه څیري شوه خودلاندې يي دڅرمنی یا رخت استر ورسره گنډل شوی وو بیا مسح ورباندې جواز لري (تبیین).

مسئله: که موزه، دڅرمنی جرابی یا جاروق (بودول موزی دي) دپښو په پورتنی برخه کښي پرانستل کیدلی (ځینڅیري درلود) خو پښه يي پتوله دهغوی حکم دبندو موزو په څیر دی، خو که يي ډیره برخه خلاصیدله دموزی دسوریو حکم لري (فتاوی عالمگیری ص ۶۷ ج ۱ دزاهدی په حواله).

مسئله: دموزی څیری والی، لاندې باندې یا اړخ ته اعتبار لري، که موزی ستري وي اوتریډیو لوړی څیري وي دمسح مانع نه ده ځکه شرط تربیډیو پوری ده.

دمسح په هکله څومهمي مسئلې

مسئله: موزه که دپښو ددریو وړو گوتو په اندازه څیري اوسوری وه مسح ورباندې جواز نلري.

مسئله: په موزه کی که دومره واړه واړه ځایونه سوزی وه چي هغه سره یوځای شي ددریو وړو گوتو اندازه يي پوره کوله مسح ورباندې ناجائزه ده خو که داسوری په دواړو کښي وو یعنی په دواړو موزو کښي دومره شول چي درې گوتي کیدلی بیا مسح ورباندې جواز لري.

مسئله: په کومو شيانو چي اودس ماتیري په هغوی مسح هم ماتیري.

مسئله: که دمسح موده تیره شوه مسح باطلیري ځوکه هواډیره سره وه بیانه باطلیري ترهغه مسح کولای شي ترڅو يي ویره ليري کیږي.

مسئله: که دموزو دمسح موده پوره شوه خودشخص اودس وو پښي دي ومینځي نور اودس ضرور نه دي (مظاهر حق ص ۴۶۹ ج ۱).

مسئله: چاچی داودس په ځای تیمم وهلی وو هغه ته په موزو مسح صحیح نه ده.

مسئله: چاته چي دموزو تر پښو کولو وړاندې يا وروسته جنابت ورسيد دهغه لپاره په موزو مسح صحيح نه ده ، خو که يي دجنابت لپاره تيمم اودحدث لپاره اودس وکړ اوپښي يي ومينځلي بيا يي په موزو مسح جايزه ده . خوکه يي اوبه وموندلی بيا ناپاکه دي اوغسل به کوي پښي به مينځي (مضرات) .

مسئله: که جنوب سرې غسل وکړ خودبدن يوه برخه يي ناپاکه پاته شوه ، موزی يي پښو کړی اوبيا يي هغه ځای ومينځه ، په موزو يي مسح روا ده .

مسئله: که په اودس کښي کوم ځای وچ تری پاته شو دهغه ترمينځلو وړاندې يي اودس مات شو په پښو شويو موزو يي مسح جائز نه ده (عالمگیری ص ۶۶ ج ۱) .

مسئله: که يوه موزه وباسی يا په خپله وخیژی بله به هم کارې اوپښي به مينځی .

مسئله: که دمسح موده پوره شوه باطلېږي ، که يي اودس وو ، موزی دي وباسي پښي دي ومينځي او داودس کول ورته ضرور نه دي خو که اودس مات وو بيا دي ټول اودس هم وکړی .

مسئله: که تر مسح کولو وروسته موزی ته اوبه ورغلی ، پښه ترنيمه زياته لمده شوه دواړه موزی دي بيرته وباسي پښي دي ومينځي ټول اودس ضرور نه دي (بهشتي زيور ص ۷۳ ج ۱) .

مسئله: که په چا باندې غسل واجب شو موزی دي وباسي غسل دي وکړي .

مسئله: که پرته له اودس څخه موزی په پښو شي مسح ورباندې جواز نلری ، که يي پوره اودس وکړ پښي يي ومينځلي او موزی يي په پښو کړي بيا ورباندې مسح جائز ده .

که په موزو باندې مسح هيره شوه

مسئله: که له چا څخه په موزو باندې مسح هيره شوه ، بيا باران وشو اوموزی يي ددریو گوتو په اندازه لمدي کړی يا وابنه دباران يا شبنم په اوبو لوند وو ورباندې تیر کړ مسح يي وشوه (رکن دين صفحه ۲۵ دعالمگیری په حواله) .

يادونه: که مسح هيره شی اودس نه بشپړېږي اوچي اودس نيمگړی وي لمونځ نه کيږي ، همداسي که دمسح شرائط پوره نه وي مسح نه کيږي اوبيا لمونځ هم نه کيږي (محمد رفعت قاسمي) .

دموزو په مسح کښي غولول مه کوی

په پښو باندې مسح کول ضروری دی اوس دکم عقل خاوند هم دافکر نه کوی چي دلته نو خاص په پښو باندې مسح جايزه ده ، بلکه هرڅوک پوهيږي چي په موزو باندې دمسح کولو حکم دي ، ځکه چي دموزو دمسح يادونه وشي نو هغه وخت به ورباندې مسح کوي چي په پښو وي همدا په عام عرف کښي په پښو مسح بلل کيږي .

همداسي اصطلاح بل ځای هم وي ، مثلاً په سري يي داسي ووهي چي مات شي دلته مطلب دانه دي چي په لوڅ سري يي ووهي له همداسي محاورې سره برابر

ډير احاديث راغلي دي چي رسول الله ﷺ په پښو مسح وکړه ، علي ﷺ په پښو مسح وکړه .

يوه اهل تشيع په چالاكي سره يوه رساله ليکلي وه پکښي ليکلي يي وو چي ماداهل سنت والجماعت له معتبرو کتابونو څخه په اوداسه کښي په پښو مسح کول ثابت کړي دي .

دامام احمد ، بخاري او مسلم روايتونه يي رانقل کړي وو په هغوي کښي يي در رسول الله ﷺ علي ﷺ او نورو صحابه وو داوداسه کيفيت رانقل کړي وو بيا يي ويلي وو چي رسول الله ﷺ په پښو مسح کوله .

بي خبره سني حضرات حيران شول ، دخپل مذهب معتبر کتابونو نومونه يي وليدل چي پکښي در رسول الله ﷺ اوصحابه وو په پښو مسح کولو بيا ن يي پکښي وليد .

هغوي نه پوهيدل چي دلته دموزو دپښو کيدلو حالت يادشوی دي (ظهورالمسلمين ص ۳۸) .

يادونه: دا پوهان نوباید داسي هم پوه شي که موزی په صندوق یا بل ځای ایښي وي ، په پښو نه وي نومسح ورباندی کافی ده ځکه په روایتونو کښي دپښو یادونه شوی نه ده یوازی موزی یادي شوي دي (محمد رفعت) .

مسئله: مسح علی الخفین له ډیرو صحابه وو څخه رانقل شوی دي خو په ټولو کښي علماوو دحضرت جریر (رض) روایت ته اهمیت ورکړی دي . جریر ؓ دماندی په سورت کښي داودس کولو دآیت ترنزول وروسته مسلمان شوی وو چي مطلب پکښي دادی چی ددي ایت ترنزول وروسته رسول الله ﷺ په موزو باندی مسح کړی ده او جریر (رض) لیدلی دي ، له همدی امله په دي روایت دروافضو تردید کیږی چي مسح علی الخفین داوداسه په ایت سره منسوخ گڼي .

په هر حال په مسح علی الخفین باندی اجماع شوی ده ، له همدی امله په مسح علی الخفین باندی قائل کیدل داهل سنت والجماعت نښه ده ، بلکی نن سبا خوداهل سنت والجماعت شعار دي (درس ترمذی ص ۳۲۹ ج ۱ دبحر په حواله) .

مسئله: که کوم فلج معذور موزی پښو کړی وي او ورته دتیمم ضرورت شو داودس کولو ورسره څوک نه وو ، تودي اوبه نه وي نو له دي کبله يي تیمم واهه دموزو دایستلو اړتیا يي نشته .

په درمختار کښي دتیمم دجواز لپاره داعذر يادشوی دي : (اولم یجد من بوضه فان وحده ولو باحر مثل وله ذالك لا ینیم الخ) (فتاوی دارالعلوم بحواله الدر مختار ص ۲۱۵ ج اول باب التیمم) .

په پټۍ دمسح کولو دلیل

مسئله: په جبیره (پټۍ ، پلستر اونور) باندی دمسح دجواز دلیل دادی چي دعلی ؓ دلاس هډوکی دا حد که دخیبر په جگړه کښي مات شوی وو ، رسول الله ﷺ علی ؓ ته په لاس باندی دپټۍ دمسح کولو حکم ورکړ .

مسئله: امام اعظم رحمه الله لومړی په جبیره باندی مسح واجب بلله خو وروسته يي دصاحبینو په څیر دهغی په فرض بللو قایل شو (درمختار ص ۴۸ ج ۳) .

دجبیری تعریف

دفقهاوو په اصطلاح هغی پټی ته ویل کیږی چي دناروغ په کوم غړی باندی ترله شوی وي یا هغه دوا چي ورباندی وهله شوی وي دبندولو لپاره يي دشرط نه ده چي هغه په لرگیو لښتو تړل شوی وي (گواکی پلاستر او بنډاژ ټول پکښي شامل دي) .

مسئله: په پټې باندې دمسح کولو نیت شرط نه دي .

مسئله: په پټې باندې مسح کول نه په ټوله پټې شرط دي اونه خو واره مسح کول (درمختار ص ۵۱ ج ۳) .

مسئله: په مات شوی غړی لرگی (یا پلستر یا بل څه) تېرل ، دزخم پټی (پلستر و بندواژ) داغ ، دویني دکنبلو ځای یا نور زخمی ځایونه مسح کول دهغوی دمینځلو حکم لری (درمختار ص ۳۸ ج ۳ باب المسح علی الخفین)

په پلستر باندې مسح صورتاً ده

یو په موزو باندې مسح ده ، هغه په حقیقت کښي مسح ده ، بل په جبیره (پټی) مسح ده ، هغه صورتاً مسح ده په حقیقت کښي هغه دمینځلو په حکم کښي دي ، په دي دوو مسحو کښي توپیر شته ، دجبیری مسح حکماً مسح نه ده ، دامسح له مینځلو سره یوځای کیدلای شی ، که یوه پښه زخمې وه ، په هغی مسح کیري اوبله مینځله کیري ، داصورت صحیح دی ، خوداسي جواز نلری چي یوه موزه وباسي او هغه پښه ومینځی او په بله مسح وکړی (درمختار ص ۴۹ ج ۳)

په زخم باندې دمسح شرطونه

مسئله: په ټوله پټې باندې مسح کول شرط نه دی ، په اکثر برخه باندې مسح کافی ده ، مثلاً که زخم په ټول لاس باندې وي په هغه یې پټی ایښي وي که دهغی تر نیمی په زیاته برخه مسح وشي نو کافی ده .

که پټی تر خوږ ځای زیاته تړله شوی وي ، نو دوه صورته دی ، یا به دپټی پرانستل ورته زیانمن وي او یا به نه وي ، که یې زیان نه درلود نو پرانستل یې واجب دي او که ترنی لاندی برخه ضرر نه درلود مینځل یې ضرور دي که یې

داهم شرط نه دي چي دپټی لپاره دغړی مات والی ضروري دي ، نه دپټی حکم هغه وخت لری چي هغه غړی ته ناروغی رسیدلی وي ، که هغه زخم وي ، ماتوالی وي یا ددهوکی درد وي .

لنډه داچي دفقهاوو په اصطلاح جبیره هغی پټی ته ویله کیري چي دکوم مرض یا زخم له امله په اندام تړله شوی وي یا دوا ورباندې وهله شوی وي نو که اوبه ورباندې نشي استعمالولای ورباندې مسح کول فرض دي .

نو که مکلف انسان په داسي غړی چي په اوډس یا غسل کښي یې مینځل فرض وي کومه پټی (پلستر یا بل څه) وتړی یا ورباندې دوا ووهی اومینځل ورته زیان وي مسح ورباندې فرض ده ، په داسي حال کښي دوا هم دپټی حکم لري .

که دوا ته مسح کول هم زیان رساوو سربیره دي ورباندې پټی وتړی اومسح دي کړی ، که کوم ځای ته اوبه زیانمنی وي نو په هغه ځای مسح کول فرض دي ، که مسح هم ورته زیان رساوو پټی دي ورباندې وپیچی اومسح دي کړی (کتاب الفقه ص ۲۶۷ ج ۱) .

په پټې او پلستر دمسح مطلب

مسئله: که کوم ځای مات شوی وي یا زخمی وي په اصل کښي دهغه ځای مینځل لازم دي په ځای یې مسح کیري خو که مسح کولو هم ورته زیان رساوو نو دي ورباندې پټی وتړی اومسح دي ورباندې وکړي که په پټې باندې هم مسح ورته نقصان رساوو نو تری ساقطیږي یعنی نه یې مینځل لازم دي اونه هم مسح کول (درمختار ص ۵۰ ج ۳) .

مسئله: دپټی په زیاته برخه مسح کول کافی دي دټولی ځای نیسي .

مینخل خوږ ځای ته زیان رساوو نو په خوږمن ځای به مسح کوي او روغ ځای به مینځی ، که مسح کولو بیا هم زیان درلود روغه برخه دي ومینځی .
که دپټی پرانستل خوږمن ځای ته زیان رساوو په پټی سربیره دي مسح کوي ، پټی دي نه پرانیزی که څه هم تری لاندی مینخل یا مسح کول امکان ولری ، په همداسی حالت کښی په پټی په ډیره برخه مسح وشي کافی دي
(کتاب الفقه ص ۲۷۰ ج ۱) .

ایا په خوږ ځای مسح کیري که په ټول غړي ؟

پوښتنه : که دکوم غړی یوه برخه یا ټول زخم وو مثلاً پښه ، نو په ټوله پښه به مسح کیري او که یوازی په هغی برخه چي خوږ ده ، که په ټوله پښه مسح وشي لمونځ صحیح دي ؟ څوک وایي چي مسح یوازی دپټی په برخه کیري نور مینخل کیري .

جواب : په ټولو صورتو کښی مسح په هغی برخه کیري کوم چي زخم وي او روغه برخه مینخل کیري ، خو که دروغی برخی اوبه په خوږ ځای راتلی اوزیان یی ورته رساوو بیا په ټوله حصه مسح کول صحیح دي ، که دروغی برخی اوبونقصان نه رساوو نودهغه شخص خبره سمه ده ، خوږ ځای به مسح کوی اوروغ ځای به مینځی ، که دپټی په منځ کښی کمه حصه لوڅه وه ورباندی مسح دي کوی ، تر پټی لاندی که څه کمه برخه روغه وه مسح ورباندی صحیح ده ، نوره عضو به مینځی (فتاوی دارالعلوم ج ۱ ددرمختار په حواله)

که په لاس ، پښو زخم وو مسح به څه ډول کوي ؟

پوښتنه : که په لاس اوپښه زخمونه وو او اوبو زیان رساوو مسح به څرنگه کوی ؟ که پټی تر زخم زیاته وه یا غسل ته اړتیا وه څرنگه به یی کوي ؟

جواب : که په مینخلو کښی دزیان اندیښنه وه ؛ مسح دي وکړی ، په مسح کښی دي ورباندی لوند لاس تیر کړی .
لومړی خوداحکم دي چي که په زخم باندی له پټی پرته مسح کول زیانمن نه وو ، مسح دي کړی که څه هم ځینی ځایونه یی مسح پاته شی ، که زخم ته لوند لاس زیان رساوو په پټی دي مسح وکړی ، خواوشا که څه ځای پاته شی کوم حرج پکښی نشته ، لاس دی په ټوله برخه تیروی که څه هم له ځینو برخو سره اوبه نه لگیدلی ، همدامسح صحیح ده ، که پټی تر زخم زیاته وه او ټوله پټی مسح شوه صحیح ده ، که دغسل اړتیا وه ، په زخم دي مسح وکړی او نور بدن دي ومینځی (فتاوی دارالعلوم ص ۲۹۷ ج ۱ درالمختار په حواله) .

مسئله : که په زخم یا پټی هم مسح نشوای کیدلای بیا تیمم صحیح دي (فتاوی دارالعلوم ص ۲۴۶ ج ۱) .

د زخم په مسح کولو کښی سری اومیرمن سره برابر دي ؟

مسئله : په پټی باندی دمسح او ورسره اړوند مسئلو کښی ، سری ، میرمنی ، څوک چي بی اودسه وي یا غسل ورباندی لازم وي سره برابر دي ، یعنی دامسئلی دټولو معذورانو لپاره دي .

په جیره باندی دمسح کوونکی امامت

مسئله: د جیری (پتی، پلستر، دزخم کالی) لپاره دمسح وخت مقرر شوی نه دي ځکه دامسح دمینځلو په ځای ده، تردي چي په جیره باندی دمسح کوونکی امامت دروغو کسانو لپاره صحیح دی اودعذر څښتن نه دي (درمختار ص ۵۰ ج ۳) (طهور المسلمین، کتاب الفقه).

دزخم دروغوالی په حالت کښی دمسح حکم

مسئله: که پتی دزخم دروغتیا له کبله ولویدله په خپله مسح باطلیری اوکه زخم روغ نه وو اوپتی ولویدله بیا مسح نه باطلیری. خو موزه که په هرډول له پښی وخیژي مسح باطلیری، که پتی په لمانځه کښی دروغوالی له امله ولویدله لمونځ به راگرځوی اوکه دپتی لویدل مضروو مسح نه باطلیری. (درمختار ص ۵۱ ج ۳)

مسئله: که ناروغ پتی بدله کړه یا برسیرنه پتی ولویدله په دوهمه پتی مسح کول واجب نه ده، البته مستحب ده (درمختار ص ۴۹ ج ۳).

مسئله: که زخم روغ نه وو اوپتی ولویدله، که په لمانځه کښی وه که بهر مسح یی نه باطلیری.

مسئله: که په لمانځه کښی دزخم دروغوالی له امله پتی ولویدله او دوروستنی قعدی دتشهد دلوستلو تر اندازی وړاندی ولویدله لمونځ ونه شو، په دي صورت کښی به دپتی ځای مینځی او لمونځ به دوهم ځلی کوی، خوکه په وروستنی قعده کښی دتشهد دلوستلو تر اندازی کښیناستلو وروسته.

ولویدله نو دامام اعظم ابوحنیفه رحمه الله رایه داده چی لمونځ یی ونشو خو صاحبین رحمها الله وایی چي لمونځ وشو، ځکه دامهال لمونځ ختم شوی دي اوپتی وروسته لویدلی ده (کتاب الفقه ص ۲۷۲ ج ۱ عالمگیری ص ۶۹ ج ۱).
خوپه دي موضوع کښی فتوی دصاحبینو په قول ده. (عالمگیری ص ۷۱ ج ۱).

په جیره باندی دمسح لپاره اودس ضرور نه دي

مسئله: په جیره (پتی، پلستر) یا په زخم باندی په کومه توبه مسح کول دلاندینی برخی له مینځلو سره برابر دي، دهغه بدل نه دي، آن که په یوه پښه پتی وه هغه مسح کیږی اوبله پښه مینځل کیږی، ددي مسح لپاره کومه موده معلومه نه ده اونه دافرق لری چي پتی په اودس تړلی شوی ده اوکه په بی اودسه حالت کښی.

مسئله: په کوچنی اوستړه بی اودسي کښی په جیره (پتی، پلستر) مسح کیدلای شي. (کوچنی حدث بی اودسي اوله ستری بی اودسي څخه مطلب دغسل لازم والی دي).
په دي مسح کښی په اتفاقی خبره سره نیت شرط نه دي (بحر الرائق).

مسئله: مسح یوخل کفایت کوي اوداصحیح ده (محیط).

مسئله: پښی مینځل اومسح کول نه سره یوځای کیږی.
(کافی، فتاوی عالمگیری ص ۶۹ ج ۱)

په زخمی نوکانو مسح کول

مسئله: که نوک مات یا زخم وي او دوا ورباندي کښيښودل شی ، که هغه تري ليري کيږي نو زيانمن وي ، مسح دي ورباندي وکړی ، که مسح هم ورته زيان رساوو پري دي ايردي دزخمی اندامونو په هکله هم که ممکن وو اوبه دي ورباندي وبهوي او که نه مسح دي کړی او که هغه هم زيان ورته رساوو پري دي ايردي خو روغه برخه دي ومينځی .

مسئله: که دچا گوته زخم وه ، په هغی يي ملهم کښيښودل او هغه تر زخم زياته برخه ونيوله داودس کولو په وخت کښي که په ټوله پټی مسح وکړی جائز ده (عالمگیری)

پوښتنه: که چا په کوم خوږمن ځای پلستر لگولی وي ، که يي په اودس يا غسل کښی واړوي کوم زيان نلری خو کومه دوا چي يي لگولی ده هغه دپلستر په اړولو ليري کيږی ، يا بيا پلستر نه موندل کيږی يا يي بيه لوړه ده نو په داسي صورتونو کښی دهغه اندام مينځل ضروري دي اودبي لوړوالی کوم حد او اندازه لري ؟

جواب: ددرمختار دلومړی ټوک په ۲۶۰ مخ کښي راځی چي که دپلستر خلاصول زخم ته زيان رساوو نو پرانستل يي ضروری نه دي ، ورباندي مسح کول کفايت کوی او هغه پلستر دجبيږی (پټی) حکم لری که يي ليري کول زيانمن نه وو ، قيمت يي هم لوړ نه وي خو تش لاسي وي بيا هم ورباندي مسح جواز لری . (احسن الفتاوی ، عالمگیری) .

که پټی تر مسح وروسته واوښته

پوښتنه: چا دزخم په پټی مسح وکړه او هغه واوښته ، بله پټی يي ورکړه ايا بيا مسح ورباندي کيږي ؟

جواب: دپټی په لويدلو سره مسح نه باطليږی خو که زخم جوړ شوی وو نو مسح ماتيږي اودهغه ځای مينځل ضروري دي (احسن الفتاوی ص ۶۳ ج ۲) ردالمحتار په حواله .

مسئله: که سربيرنه پټی واوښته په لاتدينی باندي بيا مسح ضروري نه ده خو مستحب ده (تير ماخذ) .

پوښتنه: که دچا په مخ باندي ټپ وو ملهم يي ورباندي کښيښودل ورباندي ټوټه يي ولگوله ، داودس کولو په وخت کښی به هغه ټوټه ليري کوي او که به په هغی مسح کوي ؟

جواب: که زخم ته اوبو زيان رساوو او دټوټی ليري کول تکليف وو نو هغه ټوټه دي نه ليري کوي او ورباندي مسح دي وکړی (احسن الفتاوی ص ۶۴ ج ۲) .

مسئله: دزخم په ځای دي مسح کيږي که مسح هم زيان رساوو بيا معاف ده مسح دي هم نه کوي (تير ماخذ) .

دپښو په زخم مسح کول

مسئله: که دچا نوک مات شوی وو، دوا يي ورباندې ولگوله یا په پښه کښي زخم وو او دوا يي ورباندې ووهله، حکم يي دا دي چي په اودس کښي هغه ځای و مينځی، که داوبو بهيدل ورته زیان رساوو په هغه ځای دي مسح کوي او که هغه هم زیانمنه وه بیا دي پرېږدي یعنی نه دي مينځی اونه دي ورباندې مسح کوي دواړه دشرعی عذر له امله ساقطیږي (درمختار ص ۵۱ ج ۲).

يادونه: که په زخم ځای لوند لاس تیرول زیان رساوو نو په پټۍ دپاسه دي مسح وکړی (محمد رفعت).

دسر درد په مهال مسح کول

مسئله: که دچا سر دومره درد کاوو چي داودس په مهال يي ورباندې مسح کولای نه شوای اونه يي دغسل په وخت کښي مينځلای شوای، هغه شخص دي داودس اوغسل په ځای تیمم ووهی، همدا شان دسر دمسح فرضيت ورڅخه ساقطیږي که په سرباندې پټی لگيدلی وه دسر مسح فرضيت ورڅخه ساقطیږي، که په سرباندې پټی لگيدلی وه پر مسح کول لازم دي.

مسئله: همدا شان دسر مينځل هم ساقطیږي، هغه دي مسح کړي، که مسح هم زیان رساوو دواړه ساقطیږي، ددي شخص حکم داسي کیږي لکه سر چي نه لري اودا مسح داسي ساقطیږي لکه اصلا چي هغه عضونه وي (درمختار ص ۳۲ ج ۳).

په دانو باندې مسح کول

که دچا په مخ باندي دانې وي وینی او نوونه تري بهيدل، داودس کولو په وخت کښي يي په مخ وینی بهيدلی نو په داسي حالت کښي به هروخت تیمم وهي اولمونځ به کوي؟

جواب: که رښتیا هم تکلیف دومره ډیر وو چي نه ورباندې اوبه بهيدلای شوای او نه يي مسح ورباندې کولای شوای تیمم دي وهي (سنن مسند ص ۶۵ ج ۲).

مسئله: که په دواړو لاسونو دانې وي او هغوی ته اوبو زیان رساوو نو تیمم ورته صحیح دي، که يي داودس کولو لپاره بل چا مرسته کوله نو دتیمم په جواز کښي اختلاف دي غوره او احوطه خبره عدم جواز دي (احسن الفتاوی ص ۵۶ ج ۲).

که په زخم پټی تړلی وه او تري لاندي وینه وه

پوښتنه: له زخم څخه وینه بهيدله، پټی يي ورباندې ولگوله، تري لاندي وینه راوتله خو ترپټی نه راوتله، آیا په دي وینه اودس ماتېږي؟

جواب: که دومره وینه راتله چي نه بنديده اوبهر راوتله اودس ماتوي (فتاوی رحيميه ص ۲۶۹ ج ۴).

په پلستر باندي دمسح کولو مسئلې

۱: که دکومي ناروغتيا له امله يوه حاذق ډاکټر دچا دکوم غړی له مينځلو ممانعت وکړ دهغه ځای مينځل فرض نه دي که مسح ورته زیانمنه نه وه مسح دي کړی او که هغی هم زیان درلود مسح هم ورته معاف ده.

۴: په اوداسه کښي چي دکومو غړو مينخل فرض دي که په هغوی کښي زخم وو يا درد يابل تکليف وو ، که اوبه ورته زيانمني نه وي مينخل يي فرض دي اوکنه مسح دي ورباندي وکړي ، که مسح هم ورته نقص رساوو هغه دي هم نه کوي (درمختار) .

۳: که لاسونه زخم وو يا ورباندي پټي لگيدلي وي اولاسونه يا يي په لاسونو نور اندامونه مينخلای نشوای تيمم دي وکړي ، که يي کولای شوای .

۴: که دکومي ناروغتيا له امله چا په لاس ، پښو يا مخ باندي دوا وهلي وه ، که يي زيان نه رساوو نو مينخل يي فرض دي ، که هغه دوا ترمينخلو وروسته ليري شوه ، که دروغوالی له امله ليري شوي وه ، نوره مسح ورباندي نه کيږي او هغه خای به مينخي .

۵: که دچا لاسونه له څنگلو او پښي له بيديو سره غوڅي شوي وي په داسي حالت دلاس او پښو مينخل ورباندي فرض نه دي که مخ هرڅرنگه مينخلای شي اودسر مسح کولای شي خو ښه کنه هغه هم فرض نه دي ، مخ دي دتيمم په نيت په ديوال يابل څه پښي ومښي .

۶: که دچا لاس يا پښه غوڅه شوي وه ، څنگله يا څه زياته برخه ياييدې يا څه زياته برخه پاته وه مينخل يي لازم دي ځکه تر هغوی لاندي برخه اودهغوی مينخل فرض دي .

۷: که لاسونه له څنگلو او پښي له بيديو سره غوڅي شوي وي ، مخ زخمي وو ، مينخل او يا مسح يي ممکن نه وه ، په داسي صورت کښي اودس کول فرض نه دي .

۸: که چا له څه امله دواړه غوږونه يوځای مسح کولای نه شوای ، يا يي يولاس وو يا يي يولاس بيکاره وو ، هغه دي لومړی پټي او بيا کښ غوږ مسح کړي .

۹: په اودس کولو کښي چي کوم غړی مينخل کيږي ، که هغه مات وو ، زخمي يا ورباندي پټي ترله شوي وه ، هغه دري صورتونه لري :

لومړی صورت : دپټي خلاصول مضر وو ، اوبه که مضري وي او که نه وي ، په دي صورت کښي که په پټي مسح کول زيانمن نه وو ، په ټوله پټي به مسح کوي ، که هغه به زخم خای ده او که په روغ خای . که دزخم روغی برخی ته زيان رسیده ، هغه دي هم پريږدي .

دوهم صورت : دپټي خلاصول مضر نه وو ، خو تر پرانستلو وروسته يي نه په خپله ترلای شوای اونه بل څوک وو ، مسح دي کړي ، که مسح هم ضرر رساوو هغه هم ورته معاف ده .

دريم صورت : دپټي پرانستل مضر نه وو او بيا يي ترلو هم ستونزه نه درلوده نو که اوبو ورته زيان نه رساوو پټي دي پرانيزی او زخم دي ومينخي ، که زخم ته زيان رسیده هغه دي پريږدي نوره عضوه دي ومينخي ، که زخمی برخی ته مسح زيان نه رساوو مسح دي کړي اوکنه پټي دي ورباندي وي ، که زخمی برخی ته مسح زيان نه رساوو مسح دي کړي او که نه پټي دي ورباندي وترې بيادي مسح کړي که بياهم ضرر رسیده هغه هم ورته معاف ده .

۱۰: که پټي داسي ترله کيدله چي په مينخ کښي يي دجسم روغه برخه هم راتلله په ټوله پټي دي مسح وکړي ، دا په هغه صورت کښي چي که دپټي پرانستلو اودهغه خای مينخلو زيان درلود .

۱۱: که دپتی دپاسه بله پتی ترله شوی وه ، په هغی هم مسح جائزه ده (علم الفقه ص ۶۴ ج ۱) .

دموزو اوپلستر دمسح ترمینخ توپیر

مسئله: که کومی دانی یا زخم وي او هغه یی مینخلای شوای یا یی مسح هم ورباندی کولای نه شوای یعنی همدغومره کمو اوبو هم ورباندی بده اغیزه کوله یا دپتی په لیری کولو کنبی تکلیف ډیریده نو په پتی اوپلستر مسح جایزه ده ، که څه هم تري لاندی ملهم ناپاکه وو په همدی مسح اودس کیږي خو دناپاکي له امله لمونځ نه کیږي .

مسئله: که ناپاکه ملهم دیوه درهم (دري ماشي) څخه زیات نه وو لمونځ هم ورسره کیږي (هدایة) .

مسئله: که په سرو اوبو مسح نقصان رساوو په تودو اوبو دي مسح وکړی ، که ددوو پتیو ترمینخ څه اندازه لوڅه پاته وه که یی مینخلو پتی ته تاوان رساوو هغه دي هم مسح کړی .

مسئله: که یی ترپتی لاندی په زخم مسح کولای شوای خو په اړولو یی بیا بله پتی پیدا کولای نه شوای نو په پتی مسح صحیح ده .

په موزو باندی دری گوتی مسح صحیح ده ، خو په پتی باندی شرط داده چي په ټوله به مسح کوي ، یعنی کوم ځای چي نشي مینخلای په هغه ټول به لوند لاس راکاږي .

مسئله: په پتی کنبی دا شرط نه ده چي په اوداسه باندی وترله شي ، بلکه چي ضرورت پېښ شو ترله کیږي او داودس کولو په مهال ورباندی مسح کیږي ، په پتی هغه مهال مسح جایزه ده چي په زخم مسح کیدلای نشي .

مسئله: که دزخم تر روغتیا وړاندی پتی ولویدله یا یی پرانستله مسح نه باطلیږي لومړنی مسح کافی ده بیا مسح ضرور نه ده (دادموزی خلاف ده) .

مسئله: که لومړنی پتی بدله شي ، بله ورباندی وتری بیا مسح ورباندی ضروري نه ده خومستحب ده چي بیا مسح شي .

مسئله: دزخم یا پتی دمسح لپاره کومه موده مقرر نه ده بلکه ترڅو ضرورت وي ترهغه دي ورباندی مسح کوي .

مسئله: داودس له ماتیدلو سره ، مسح هم باطلیږي چي نور اودس کوي همدا مسح به هم ورسره کوي .

مسئله: که زخم روغ شي مسح هم باطلیږي ، که یی اودس وو اوزخم روغ شو یوازی هغه ځای مینخل کافی دي ، ټول اودس کول ضرور نه دي .

مسئله: لکه څرنګه چي په اوداسه کنبی په زخمی ځای مسح کول جائز دي همداسي په غسل کنبی هم په زخم مسح کول روا دي . مثلاً که په سر ، ملا یا مټ زخم وي په هغه دي مسح کوي اونور بدن دي مینځي ، که یی په زخم مسح کولای نه شوای پتی دي ورباندی وتری په هغی دي مسح وکړی ، دغسل په ځای مسح هغه وخت باطلیږي چي بیا غسل واجب شي او یا زخم روغ شي .

دمعذور دلمانځه طريقه

مسئله: د معذور لپاره غوره طريقه داده چې دلمانځه لپاره ستوني ستخ پريوزی، پښي قبلې ته کړي، زنگونه ودروي، سر څه اندازه لوړونيسي ترڅو يې مخ قبلې ته برابر شي. دا اختيار هم شته چې پر پښي يا کيڼ اړخ خملی اولمونځ وکړي پښي اړخ تر کيڼ اړخ غوره (افضل) دي. داټول صورتونه په هغه حال کښي دي چې ورباندې قادر وي، که يې داسي کولای نشوای نو چې څرنگه ورته ممکن وي هغسي دي لمونځ وکړي (کتاب الفقه ص ۸۰۳ ج ۱).

يادونه: د يوه لمانځه فديه پاو کم دوه کيلو گرامه غنم يا دهغوی بيه ده، په يوه شپه او ورځ کښي له وترو سره دټولو لمونځونو فديه لس نيم کيلو گرامه غنم يا يې بيه ده (محمد رفعت قاسمي غفرله).

د ژباړې پاى ۱۳۸۵\۵\۲۴ هـ ش (ريان)

اللهم اغفر لمؤلفه ولترجمه ولكاتبه ولكل من سعى فيه امين ثم امين

مسئله: که ترنيم بدن زيات زخمي وو، په زخمونو به مسح کوي دنور بدن مينځل ضرور نه دي، تيمم ورته کافي دي، که په پټي مسح کولو زيان درلود يا يې روغتيا ځنډوله بيا هم مسح معاف ده.

مسئله: ترڅو چې ضرورت وو خواوشادي مينځي اود پلستر ځای دي پريږدي

مسئله: که لاس يا پښه زخم شول، موم، وازگه، واسلين يا بله دوا يې ورباندې ووهله، که دهغی په ليری کولو اومينځلو کښي تکليف نه وو. هغه دي ليري کړي، هغه ځای دي ومينځي او که تکليف وو په هغوی دپاسه دي اوبه تيری کړي همدا کافي ده (طه‌ور المسلمین، فتاوی دارالعلوم اوعالمگیری).

يادونه: په جبیره (پټی، پلستر يا بل څه) باندې مسح دموزو له مسح څلور توپيره لري:

اول: که پټی دروغتيا له امله ولويدله يوازی هغه ځای مينځل کيږي خو موزه که يوه هم وايستله شي ددواړو پښو مينځل ضروري دي.

دوهم: که پټی پرته د زخم له روغتيا څخه ولويدله بيا دي بنده شي د مسح اعاده ضرور نه ده.

دریم: د جبیری د مسح دوخت حد معلوم نه دي.

څلورم: په زخم د پټي تړل په اوداسه سره شرط نه دي، که پرته له اودس څخه وتړله شي مسح ورباندې صحيح ده، اودس ورته شرط نه دي (محمد رفعت)

دلاس ته راوړلو ځايونه

- ❖ په خپله مکتبه رشیدیه کویټه
- ❖ مکتبه العرفان کانسې روډ کویټه
- ❖ مکتبه محمدیه کانسې روډ کویټه
- ❖ مکتبه نور القرآن پښتون اباد خدايداد چوک کویټه
- ❖ اسلامي کتاب گهر ستلاټ ټاؤن گول مسجد
- ❖ کلیم استیشنرز مسلم باغ
- ❖ مکتبه نشر القرآن نعیم مارکیټ قلعه سیف الله
- ❖ مکتبه عبدالعزیز ږوب
- ❖ مکتبه شاه محمد ږوب
- ❖ جدید کتب خانه وانه
- ❖ الفریدي کتب خانه خانوزئي
- ❖ مکتبه محمودیه نزده اکتر نسیم کلینیک پښین
- ❖ مکتبه اسلامیه پښین
- ❖ مکتبه رشیدیه لورلائي
- ❖ مکتبه سراج الدین دکی
- ❖ طالب جنرل ستور دکی
- ❖ ضیاء القرآن کتب خانه بوغره روډ چمن
- ❖ مکتبه حقانیه بوغره روډ چمن
- ❖ اسلامي کتب خانه تاج میر روډ چمن
- ❖ مکتبه علوم اسلامیه تاج میر روډ چمن
- ❖ دارالخلاص محله جنگي پښور
- ❖ مکتبه غفاریه ارگ بازار قندهار
- ❖ مکتبه رشیدیه سنگین بازار هلمند